

ARBOGA KOMMUN

Kvalitetsrapport läsår 20/21

Bofinken

210628

Innehållsförteckning

1	Beskrivning av verksamheten	4
2	Sammanfattning från föregående år	6
3	Utvecklingsområden	9
4	Läroplansområden förskola	10
4.1	Normer och värden	10
	Nuläge - var är vi?	10
	Resultat.....	11
	Analys och bedömning	13
4.2	Omsorg, utveckling och lärande	15
	Nuläge - var är vi?	15
	Resultat.....	16
	Analys och bedömning	17
4.3	Barns delaktighet och inflytande	19
	Nuläge - var är vi?	19
	Resultat.....	19
	Analys och bedömning	20
4.4	Förskola och hem	23
	Nuläge - var är vi?	23
	Resultat.....	23
	Analys och bedömning	24
4.5	Övergång och samverkan	25
	Nuläge - var är vi?	25
	Resultat.....	25
	Analys och bedömning	26
4.6	Uppföljning, utvärdering och utveckling	26
	Nuläge - var är vi?	26
	Resultat.....	27
	Analys och bedömning	28
4.7	Förskollärares ansvar i undervisningen.....	29
	Nuläge - var är vi?	29
	Resultat.....	29
	Analys och bedömning	30
4.8	Rektors ansvar	31
	Nuläge - var är vi?	31

Resultat.....	33
Analys och bedömning	35
5 Barn-/Elevehälsa	38
6 Analys och bedömning	40
7 Kommande utvecklingsområden	45

1 Beskrivning av verksamheten

Bofinkens förskola har 32 barn fördelade i tre team och 5 pedagoger. Förskolan är uppdelad i:

- Gröngölingen, småbarnsgrupp 1-2 år
- Blåmesen, syskongrupp 2-3 år
- Rödhaken, syskongrupp 4-5 år

Bofinkens förskola ligger på landet med en fantastisk gård och närhet till skog och skolan och arbetar efter visionen: **Omtanke och kunskap för en hållbar framtid- genom utomhuspedagogik.**

Temat för läsåret är Djur och natur.

Vi arbetar efter skollagen (2010:800) samt målen i läroplanen för förskolan (Lpfö 18) och där finns tydliga krav på att varje förskola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten planeras, följs upp och utvecklas i förhållande till de nationella målen. Vi har även en del lokala mål och mått som kommunfullmäktige i Arboga kommun har beslutat kring som vi regelbundet följer upp och utvärderar i vår verksamhet.

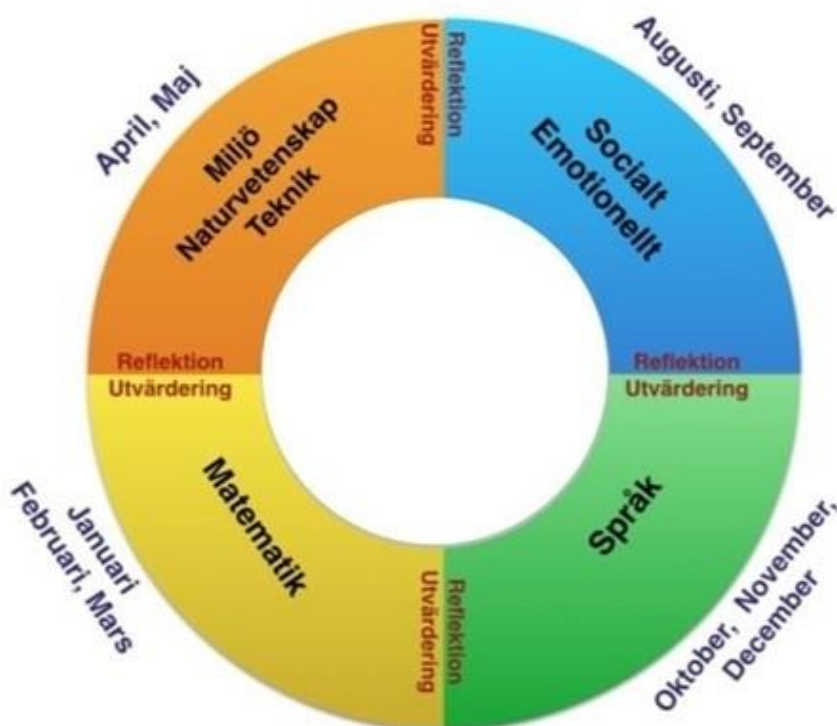
Arbetslagen gör regelbundna kartläggningar, analyser, uppföljningar och utvärderingar av sitt arbete inom varje målområde. Utifrån kartläggningar och analyser skriver varje avdelning handlingsplaner med prioriterade mål för det kommande läsåret inom respektive målområde. Dessa handlingsplaner fylls sedan på med aktiviteter som följs upp och utvärderas regelbundet under läsåret. Handlingsplanerna med de prioriterade målen samt de regelbundna uppföljningarna samt utvärderingarna ligger till grund för enhetens kvalitetsrapport.

Bofinkens förskola har under höstterminen arbetat med att ta fram nya handlingsplaner och de prioriterade mål och målkriterier baserades på:

- Rekommendationerna från förra läsårets kvalitetsredovisning.
- Rekommendationer från förra läsårets Plan för likabehandling och mot kränkande behandling.
- Samtal i de nya arbetslagen och en nulägesbeskrivning vid terminens start.
- Barninventeringar enligt, av rektorer, framtaget dokument.

På det Södra området har vi ett årshjul som tydliggör vårt systematiska kvalitetsarbete. Vi arbetar med läroplanens mål på ett medvetet sätt under hela verksamhetsåret. Men för att tydliggöra och synliggöra arbetet ännu mer har vi i vårt årshjul perioder där vi arbetar aktivt med "fokusområden" (Socialt och emotionellt, språk, matematik samt miljö, naturvetenskap och teknik) för att på detta sätt verkligen se till att alla områden i läroplanen kommit med i vårt arbete under läsåret.

2 Sammanfattning från föregående år

Vi har ett välfungerande årshjul där arbetet med vårt systematiska kvalitetsarbete finns synliggjort. De kommunövergripande rutinerna för det systematiska kvalitetsarbetet är en bra hjälp och ett bra stöd i arbetet med att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i förhållande till våra mål. Arbetet fungerar bra ute i verksamheten och alla pedagoger är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Rutiner och arbetsgången för det systematiska kvalitetsarbetet behöver gås igenom regelbundet för att öka medvetenheten hos pedagogerna kring hur arbetet hänger samman och för att utveckla och förbättra verksamheten på bästa sätt utifrån de förutsättningar som råder. Mer fokus behöver läggas på analysen, vad som fungerat bra och mindre bra i vår verksamhet, vad som har bidragit till framsteg, vilka mönster kan vi se, vilka lärdomar vi gjort samt hur vi har utvecklat vår undervisning i förhållande till våra mål.

En viktig lärdom som vi gjort är att verksamheten och det systematiska kvalitetsarbetet fungerar väl om man följer den struktur, de rutiner och den planeringen man enats om i sitt arbetslag och i sitt team. Det är även viktigt att arbetslagen och teamen hinner prata ihop sig med varandra om uppdraget, verksamheten och förhållningssätt. När man fördelar ansvarsområden samt håller fokus på uppdraget minskar arbetsbelastningen.

Implementeringen av nya läroplanen, Lpfö 18 har genomförts. Utvalda delar har belysts genom kollegialt lärande såsom undervisning, lek, omsorg, anknytning och hållbar utveckling. Utvärderingen visade att pedagogerna har ökat sin kunskap om uppdraget, är nöjda med upplägget av implementeringen och kan medvetet koppla sin roll för barnens utveckling och lärande. Vi ser en medvetenhet och ökad kunskap om pedagogernas olika roller i att utvidga barnens lek, hur viktigt det är att inta olika roller i olika situationer för att planera, guida, utveckla och medla i leken. Ett av önskemålen från pedagogernas utvärdering var att fortsätta arbeta med leken som verktyg vilket är inplanerat som kommande utvecklingsområde.

Barnkonvention blir lag 2020 och har uppmärksammats i utbildningen. Vi har introducerat utvalda artiklarna som ingår i konventionen med störst fokus på artikel 2, 3, 6 och 12. Pedagogerna har fått i uppdrag att uppmärksamma det vardagliga arbetet med barnens rättigheter. Första uppdraget handlade om att synliggöra och lyfta fram hur vi aktivt lyssnar på barnen och inkluderar deras tankar i utbildningen. Under våren har pedagogerna på arbetslagsträffarna haft kollegialt lärande kring artiklarna kopplade till ICDP som förhållningssätt i utbildningen.

Barnhälsoteamets fortbildning för samtliga pedagoger visar ett stort engagemang, både hos pedagoger som barn. Genom att satsa på tydliggörande

pedagogik ökar vi barnens kommunikativa förmåga och ger förutsättningar för alla att likvärdigt lyckas. Kartläggningen av ärenden i barnhälso teamet visar att kommande utvecklingsområde blir att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel vilket även är ett önskat utvecklingsområde av pedagogerna.

Vägledarna kommer kompetensutvecklas av specialpedagog i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Även Skapande förskola projektet har fokus på drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.

Förskolans lärmiljöer är i ständig förändring utifrån barngruppens intressen och behov. Pedagogerna har fått inspiration och input för arbetet med att skapa stimulerande lärmiljöer som på ett medvetet sätt ska stödja barns intressen och nyfikenhet. Vi måste hela tiden se till att lärmiljön är föränderlig och pedagogisk utmanande. Utifrån den rådande pandemin i samhället har vårens studiebesök ställts in. På grund av pandemin som infann sig under våren behövde en stor del av utbildningen förläggas ute. Det gjorde att det skapades lärmiljöer ute vilka tidigare inte fanns när material flyttades ut och utomhuspedagogiken utvidgades.

Då det gäller arbetet med Skolverkets riktlinjer för minskade barngrupper är vi på god väg att tillgodose riktlinjerna. Samtliga förskolor arbetar i team from hösten 20 och delar in barnen i mindre grupper under större delen av dagen. Forskning visar att personalens utbildning och kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn i förskolan samt barngruppens sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag, framförallt har de yngsta barnen mest att vinna på att vara i mindre barngrupper.

IKT pedagogerna och lärspridarna sprider goda exempel och får med sig olika uppdrag som de ska utföra tillsammans med kollegor och barn. En del förskolor har kommit längre i detta arbete än andra men organisationen med lärspridare möjliggör att digitala verktyg används likvärdigt på samtliga förskolor. Under läsåret har vi även arbetat med animering genom projektet Skapande förskola i samverkan med Kulturskolans filmlärare. Detta har bidragit till en ökad kompetens och en förståelse för ännu ett givande IKT verktyg i arbetet med barnen. Utmaningen blir att samtliga pedagoger som inte deltagit i projektet ska lära sig Imotion som digitalt verktyg samt att uppmärksamma och hålla fokus på forskning kring användandet av digitala enheter för yngre barn. Hur vill vi förhålla oss till vårdnadshavares synpunkter och hur använder vi oss av digital förstärkning?

Det finns många sätt att försöka skapa glädje på en arbetsplats, en viktig del i det pusslet är att vi arbetar aktivt med arbetsmiljön och värdegrunden PUMI. I förskolans vardag är det stundtals hög arbetsbelastning och det krävs en flexibilitet i uppdraget. Många ser arbetsglädje som en viktig faktor för att

kunna balansera upp arbetets förutsättningar kontra uppdragets krav och riktlinjer. I samråd med arbetsmiljögruppen och hälsoinspiratorerna arbetar vi med att fokusera hur vi kan bibehålla och utveckla arbetsglädjen ute på förskolorna. Att vi ser till att arbetet ger energi, är meningsfullt och upplevs roligt på riktigt.

Vi har under många års tid haft arbetstid på måndagar till 18:00 för att skapa förutsättningar så att alla arbetslag ska kunna ha planerings- och reflektionstid inom ramen för arbetstidslagen. Vi har tidigare fått signaler om att måndagskvällarnas schemaläggning påverkar utbildningen, arbetsmiljön, schemaläggning och bemanningen på avdelningar och förskolor på ett negativt sätt då måndagen slukar många arbetstimmar. Under hösten provade vi ett nytt koncept gällande våra måndagstider, att enbart till 18:00 varannan måndag. Utifrån utvärderingen har det gett positiva effekter på upplevd arbetsmiljö och bemanning. Vi möter pedagogernas önskemål om att ytterligare prova detta koncept under våren och behöver vara tydliga med prioritering och planering av arbetsplatstiden. Hur ska mötestiden arrangeras och vilka teman behöver lyftas? När den gemensamma tiden för samtal minskar behöver prioriteringar göras för innehållet. Vårens utvärdering av måndagstiden visade att flera ville återgå till varje måndag vilket ska inplaneras till kommande läsår.

Arbetet med Hållbar utveckling har gett en fördjupad insikt i att vi behöver arbeta mer medvetet för att inkludera hållbart tänk i alla situationer i det dagliga arbetet. Att skapa hållbarhet i såväl sociala, ekonomiska som resursanvändning. Studiebesöket på Kreativt återvinningscenter gav en insikt i att vi behöver arbeta vidare med kulturen för produktion, att skapa gemensamt och kunna återanvända materialet flera gånger om. En utmaning är hur kan vi samarbeta mer med andra aktörer vad gäller återbruk och arbeta vidare med att bli kemikaliesmarta förskolor som använder sina resurser på ett mer medvetet och hållbart sätt?

Vårens annorlunda samhälle med en pågående pandemi har påverkat förskolornas organisation och handlingsförmågan. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. För mig som rektor är det väsentligt att inte låta mig lamslås av oro utan istället försöka höja blicken, se framåt och ta tillvara på de kreativa idéerna som föds ur den omvälvande Coronakrisen. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut därför är det viktigt att vi alla håller i och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

Förskolan står inför en större omorganisation med flyttar som kommer påverka flertalet förskolor. Läsåret har för vissa av förskolorna bestått till stor del att tillsammans planera starten av ny förskola. Vi har diskuterat fram profileringar, vår gemensamma värdegrund och haft arbetslagsdiskussioner för att sätta rutiner och strukturer i nya lokaler men också lära känna nya kollegor.

3 Utvecklingsområden

- Implementera förskolans gemensamma vision. Att lyfta andra till sitt bästa jag, genom kollegialt lärande.
- Synliggörande dokumentation genom processvägg.
- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.
- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Vägledarna kompetensutvecklas i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.
- Stärka förskolläraernas ledarskap, att leda kollegor.
- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.
- Arbetsglädje, feedback, stresshantering och återhämtning.
- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.

4 Läroplansområden förskola

4.1 Normer och värden

Nuläge - var är vi?

Värdegrundsarbetet är en viktig del i förskolans verksamhet och pedagogerna arbetar ständigt med dessa frågor, både i arbetslagen och i barngrupperna. Alla förskolor arbetar strukturerat i mindre grupper för att vara närvarande pedagoger som har möjlighet att tillgodose barnens intressen och behov. Pedagogerna arbetar förebyggande med att stärka varje barns självkänsla och arbetet i mindre grupper möjliggör att barnen blir bekräftade och kan påverka sin dag på förskolan.

Vi strävar efter att varje barn ska få känna sig unik, sedd och att få kunskap om att hen har en egen förmåga att bygga vidare på. Dessutom vill vi att alla barn ska få möjlighet att tro på att det de vill uppnå går att genomföra oavsett vem man är. Vi arbetar ständigt med att visa respekt för varandra. Eftersom respekt och hänsyn är en färskvara behöver vi fortsätta att arbeta med dessa begrepp. Vi jobbar också vidare med socialt samspel och lekkoder.

Vi arbetar från tidig ålder med barnen med integritet som en naturlig del i arbetet med förskolans värdegrund. Vi använder oss av materialen Stopp min kropp samt Liten och Trygg kopplat till arbetet med känslor.

Pedagogerna tänker på sitt eget förhållningssätt mot barnen och mot varandra, alla ska behandlas med respekt. Med FNs Barnkonvention som nu är lag blir de bitarna ännu viktigare. Vi använder ett vårdat språk och tänker på hur vi pratar till barn och vuxna.

Trygghetssamtal, vårdnadshavarenkäter och utvecklingssamtal visar på att vårdnadshavare trivs och känner sig trygga med förskolan, pedagogerna har bra rutiner för att dagligen informera vårdnadshavare om barnets trivsel, lärande och utveckling. Bofinken erbjuder samtal och föräldramöten varje termin, dock inte under senaste året pga. covid-19 restriktioner. Vi bloggar och har synliga veckoplaneringar för att öka vårdnadshavares insyn. Utmaningen är att få fler vårdnadshavare att besöka bloggen och informera sig om aktuella händelser. Vi synliggör även verksamheten på Instagram med aktiviteter och bilder utifrån vår vision.

Under hösten startar arbetet med att kartlägga verksamheten tillsammans med barn och vårdnadshavare när det gäller arbetet med Planen mot diskriminering och kränkande behandling. Kartläggningen genomförs via trygghetsvandringar, intervjufrågor, trygghetssamtal samt observationer till husmodellen. Vårdnadshavarna uttrycker en stor trygghetsfaktor i trygghetssamtalen. Barnens trygghetsvandring genomfördes med hjälp av en Ipad eftersom vi är utomhus hela dagarna. I vår plan för likabehandling och

kränkande behandling står att vi behöver åtgärda en lampa i vårt förråd då det finns barn som upplever det skrämmande att gå in i ett mörkt utrymme, vilket är åtgärdat. I övrigt följer vi vårt främjande arbete från planen.

Föregående kvalitetsredovisning påvisade att vi fortsatt behöver arbeta med prioriterade målet: Förståelse för allas lika värde.

Prioriterade målkriterier för läsåret är:

- Alla ska få säga sitt och komma till tals
- Arbeta mot stereotypiska könsnormer

Resultat

Måluppfyllelsen är god. Vi ser en ökad förståelse hos barnen för allas lika värde.

Ett av målkriterierna som vi arbetat efter är att alla ska få säga sitt och komma till tals. Uppföljningen visar att barnen har fått många inputs från vårt arbete. Mer förståelse om sin egen åsikt och att de har ett eget val. De har också lärt sig vikten av att lyssna på varandra och att man får tycka olika. Barnen visar att de lyssnar och har större förståelse för varandras olika viljor men det har varit en krokig väg framåt med både framgångar och motgångar i konsten att förstå varandra och framför allt varandras viljor. I lägen där det uppstått krockar har vi istället fått arbeta med konflikthantering. De yngre barnen har framför allt arbetat med turtagning.

De äldsta barnen på Rödhaken började arbeta med materialet Tilda med is och sol som ger ett bra perspektiv på hur man är en bra kompis och att man behöver behandla varandra med respekt och förståelse. Barnen i mellanåldrarna har fått gå kurs i ämnet med hjälp av samma bok med gott resultat.

Rent praktiskt har barnen blivit påmindas då de gjort en handling som kan sår någon annan eller då man är trevlig och kärleksfull och då blivit uppmanade av varandra att använda våra is- eller solkort för att illustrera hur vi klarar uppdraget. Under flera veckor har vi läst, reflekterat och diskuterat både det som händer med Tilda och hennes vänner i boken och med barnens egna konflikter eller empatiska situationer. Barnen är mycket kreativa i sitt tänk och har utvecklats mycket på området. Barnens förmåga att förstå olika begrepp har ökat såsom känslor, respekt, empati, förståelse för varandras känslor och olikheter och hur nyttigt det är att tänka och tycka olika och ta vara på det. Vi har även arbetat med åsiktskort och sagoskapande.

Det märks i verksamheten genom att barnen leker mer och har färre konflikter. De konflikter som uppstår går att resonera sig fram till ett resultat. Den

empatiska delen har ökat såtillvida att idag frågar barnen varandra om hur det gått då någon gjort sig illa eller en konflikt uppstått. I de yngre grupperna har tryggheten successivt ökat.

Utvecklingen i gruppen visar sig genom att barnen lyssnar mer och kan ta att någon annan har en avvikande åsikt på så sätt att de är mer tillåtande gentemot varandra och kan hitta på andra utvägar i leken, till exempel om någon inte ställer upp på förslaget som presenteras. De har också utvecklat sitt sinne för demokrati genom de upprepade omröstningar vi har då barnen vill olika.

Aktivitetstavlan, som vi har inomhus, är numera implementerad utomhus och för de något yngre barnen fungerar den också som ett gott komplement till att få träna sig i att välja på de aktiviteter som finns och att det är ett begränsat antal platser för varje aktivitet vilket betyder att man får lära sig vänta tills chansen kommer att byta aktivitet.

I de yngre grupperna har barnen utvecklat sin förmåga att kommunicera och våga möta alla pedagoger då de har behov av olika slag, till exempel toalettbesök, tröst m.m. De har också utvecklats empatiskt och fått förståelse för att det finns andra omkring de som också vill saker.

Det andra målkriteriet som vi arbetat efter är att arbeta med stereotypiska könsmonster. Uppföljningen av handlingsplanen visar att pedagogerna ofta tänker på hur de uttrycker sig för att förhålla sig normkritiskt. Att barnen ges en förståelse för att det inte spelar någon roll vilket kön man tillhör för att kunna göra det som man vill. Barnkonventionens böcker som stärker den egna identiteten har varit till god hjälp för att påvisa för barnen att man får vara olika och framför allt den man är.

Pedagogerna upplever att de har uppnått mycket kunskaper hos barnen genom olika diskussioner och genom lek och att vi som pedagoger varit förebilder i det dagliga arbetet. Färger, frisyrer och kläder har diskuterats mycket. Det vi inte pratat så mycket om är regnbågsfamiljer. Vi har arbetat mycket med att, vid promenader, ska barnen kunna hålla handen med vem som helst oavsett kön.

Pedagogerna har lagt märke till att barnen inte bryr sig om vem som är vad i lekarna. Leker man mamma, pappa, barn, till exempel så kan vem som helst vara mamma. Om någon protesterar så kan leken ändras till att det blir två mammor osv. På de yngsta barnens avdelning råder ett öppet och tillåtande klimat där vi tänker bortom fördomar eller vilket kön barnen har. Man kan göra det man vill oavsett vem man är eller vilket kön man har. Alla får prova allt. Pedagogerna hjälper barnen att se sina egna förmågor.

Vi kan se en positiv utveckling där barnen leker det de vill oavsett vem man är. Snarare blir det mer synligt vilken förmåga man besitter och att det är en fördel att ta del av varandras kunnande. Ska barnen bygga koja och de behöver någon

starkare som kan vara en tjej likaväl som en kille.

Analys och bedömning

Barnhälsoteamet har en viktig del i arbetet med barns trygghet och trivsel på förskolan. Kartläggningar görs utifrån de svårigheter som uppstår och pedagogerna får stöd av vägledare och specialpedagog i den dagliga verksamheten och vid behov i att upprätta handlingsplaner för fortsatt arbete. Pedagogerna arbetar för att stärka varje barns självkänsla och skapa förutsättningar så att alla barn kan utvecklas så långt som möjligt utifrån sina behov och förutsättningar.

Utbildningen i ICDP har satt avtryck i verksamheten under utbildningstiden och utmaningen ligger i att bibehålla effekterna för att det ska bli ett naturligt förhållningssätt i arbetet med barnen. Pedagogerna är medvetna i sitt förhållningssätt och arbetar förebyggande för att skapa en verksamhet där alla barn känner sig trygga. Pedagogerna lägger stor vikt vid att uppmärksamma det positiva som barnen gör samt vara närvarande och lyhörda för barnens intressen och behov. Utmaningen med stort bortfall av ordinarie personal är att uppmärksamma vilket förhållningssätt som förskolan ska stå för.

Pedagogerna arbetar mot sina mål genom att varje hösttermin starta upp med värdegrundsarbetet att arbeta ihop gruppen och komma överens om gemensamma kompisregler med samtliga barn.

Pedagogerna har fokuserat på att barnen vågar vara sig själva och även kunna arbeta självständigt samt samarbeta i aktiviteter. De arbetar med material som påvisar barnets rätt till sin egen kropp och förståelse för den egna identiteten, till exempel Stopp min kropp och ett material som arbetar förebyggande angående mobbing, Tilda med sol & is. Med de yngsta barnen arbetar pedagogerna med att stärka deras identiteter med Liten och Trygg- materialet. Värdegrundsarbetet, med att visa på hur man är gentemot varandra och hur man kan säga ifrån då någon gör något man inte vill, är ett ständigt pågående arbete.

Pedagogerna fokuserar på att barnen vågar vara sig själva och även kunna arbeta självständigt samt samarbeta i aktiviteter. De arbetar mycket med att våga stå för sin åsikt och säga nej omkring sin person. Pedagogerna hjälper barnen att bli mer självständiga och bygga upp sin självkänsla. Att ta hänsyn och vara föredöme är också ett viktigt inslag i barnens vardag. Att ta hand om varandra och öka sin förståelse för någon annan är väldigt viktigt.

Det som bidragit till ett gott resultat i arbetet mot målet att öka förståelsen för allas lika värde är att vi konsekvent har delat in oss i mindre grupper för att hinna med att stödja och se varje barn. Vi började läsåret med att diskutera hur

man ska få göra sig hörd i gruppen. Vilka rättigheter man har att få delta i en lek eller om man får leka ensam ibland? Barnen tar lärdom av de som är äldre i barngruppen och tränar på socialt samspel och kommunikation. Vi använder oss av dragarbarn/ dragargrupp i enlighet med vad Anna Hellberg skriver i sin artikel från Förskoleforum.

Vi använder oss dessutom av en aktivitetstavla som utformats efter förebild ur barnkonventionens kompisböcker. Då får barnen välja en egen aktivitet ovidkommande kompisarnas val och möter då olika vänner i den för stunden skapade gruppen. Där lär sig barnen att göra egna val, oavsett kön, ålder m.m. men också att kunna lära sig att leka med olika barn i olika lekar. Barnen bidrar med att göra egna aktivitetsval. Under senare delen av våren, har under en överskolningsperiod, de äldre barnen fått ta ansvar för en yngre under promenad och besök i skogen. Sedan har de barnen besökt de yngre och lärt ut till dem på samma sätt. De yngre barnen har också fått ta del av kunskapen om hur man använder aktivitetstavlan.

En bidragande faktor till framsteg i den yngsta gruppen har varit ett grundligt arbete där pedagogerna har arbetat länge med att barnen ska lära känna sin grupp, exempelvis vad alla kompisar heter och hur de ser ut. Genom att också ha lärt sig att lyssna till sitt eget och andras namn har det skapats förutsättningar för att alla barn ska få komma till tals och säga sitt.

Barnen har lärt sig att det man vill göra det kan man, ibland ensam men oftast tillsammans. De har också förstått att olika är bra. Normkritiskt så vet de att det till exempel inte finns något som heter tjej- eller killfärger utan det är bara färger som man tycker om eller inte tycker om. Man kan ha kjol på sig om man vill oavsett du är tjej eller kille. Vi ser att barnen behöver få mer begrepp förklarade för sig, till exempel regnbågsfamiljer. Även inom förståelse för allas lika värde är det flera begrepp som behöver förtydligas till exempel när är det mobbing och vad innebär det?

Under en pågående pandemi har vi stundtals haft frånvaro av ordinarie personal vilket påverkat fördelningen av pedagoger i barngruppen och medfört en synlig osäkerheten hos barnen genom att till exempel inte våga tala om att man behöver gå på toaletten. Det har blivit "stökigt" och barnen har delvis förlorat sina "ramar". Detta inträffar också då vi i personalgruppen har olika infallsvinklar på hur rutinerna ska skötas och oklarheter mellan de vuxna. Vi har lagt märke till att konflikterna mellan barnen och barn och personal ökar vid dessa situationer.

Vi ser en lärdom i att när barnen känner en trygghet och vet att de blir sedda ökar deras självkänsla så att de blir mer mottagliga för större utmaningar och kunskap till exempel utvecklas deras tal mer då de vet att de får tala till punkt och att alla lyssnar. Förståelsen för varandras svårigheter ökar också. Att alla

barn får känna sig sedda och hörda, alla är en viktig del i gruppen. Samt att det skapas en trygg atmosfär för barnen där de kan utvecklas och blomstra.

Vi ser att arbetet med kommunikation och förståelse för varandras värde både med arbetsmaterial och i vardagens alla situationer är ett kommande utvecklingsområde. Vartefter barnen växer och utvecklas kommer de fortsättningsvis att utmanas i sina förmågor och vi kommer dessutom att ge dem en trygg bas att stå på. Vi kommer också att fortsätta arbeta med normkritisk litteratur, vara uppmärksam på stereotypier och att man har rätt att få vara den man är. Får se vad nästa barngrupp inbjuder oss att arbeta med under hösten-21.

4.2 Omsorg, utveckling och lärande

Nuläge - var är vi?

Pedagogerna arbetar ständigt med att forma miljön och verksamheten för att utmana och locka barnen till lek, utveckling och lärande. Bofinken har ett naturnära läge och pedagogerna har stort fokus på sitt visionsarbete, att arbeta med utomhuspedagogik med fokus på hållbar utveckling.

Pedagogerna reflekterar systematiskt kring sitt agerande, sitt förhållningssätt och sina val av aktiviteter vilket bidrar till målfokus och verksamhetsutveckling.

Vi har fortsatt att äta vår mat utomhus även om vädret i år har tvingat oss att äta frukost inne. Barnen har lärt sig ännu mer att välja kläder efter väder och förstår principen av lager på lager.

Prioriterade målområden är:

- Förståelse för och kunskap om att värna om djur och natur.
- Arbeta medvetet med språkutvecklande aktiviteter.

Målkriterier är:

- Barnen visar på och berättar om vikten av att värna om djur och natur.
- Pedagogerna använder språkutvecklande verktyg i utbildningen.
- Pedagogerna använder TAKK och bildstöd i undervisningen.

Vi valde dessa mål eftersom kartläggningen och uppföljningen av handlingsplanerna visar att vi behöver arbeta mer med detta. Vi anser förstås att det är viktigt att barn får möjligheten att lära sig kommunicera oavsett vilka förutsättningar de har. Vi anser också att det är viktigt att barn får en vidgad begreppsförståelse omkring de begrepp de möter i sin vardag och ett utvidgat ordförråd i förlängningen. Vår vision påvisar vårt intresse för naturen så det är ett ständigt återkommande tema för våra barn.

Resultat

Måluppfyllelsen är god. Verksamhetens aktiviteter planeras och följs systematiskt upp utifrån de prioriterade målen. Förskolan arbetar i tema med mindre barngrupper vilket gett ett bra resultat i skapandet av lugnare lärmiljöer och möjliggjort att utmana barnens intressen. Barnen visar på en förståelse för och kunskap om att värna om djur och natur. Pedagogerna har arbetat medvetet med språkutvecklande aktiviteter.

Vi arbetar efter område Söders årshjul för att enkelt kunna följa upp så att vi får in läroplanens alla områden i vår utbildning. Barnen är indelade i mindre team med två ansvarspedagoger i varje. Det finns möjligheter för varje team att ha reflektion regelbundet för att stämna av samt planera för kommande veckor. Vi ser att när reflektionstiden uteblir skapar det sämre förutsättningar för att bedriva kvalitativ och målfokuserad undervisning under hela dagen.

Ett av målkriterierna som vi arbetat efter är att barnen visar på och berättar om vikten av att värna om djur och natur. Uppföljningen av handlingsplanen visar att barnen fått en god inblick i och erfarenhet av djur och natur och hur man är rädd om dessa. Kunskapsnivån omkring våra bondgårdsdjur har ökat och de yngsta barnen har också lärt sig hur de låter.

Genom att återkommande gå till skogen och röra sig i naturen även på förskolan har barnen fått lära sig hur man förhåller sig både i den vilda naturen och den tillrättalagda gården. De har fått lära sig att vi är gäster i skogen hos djuren och att det då är viktigt hur vi uppför oss. Vi arbetar också med att det är skillnad på någon annans trädgård eller vår gemensamma gård på Bofinken och naturen i skogen. Vi har alltid något att förhålla oss och ta hänsyn till. Den här terminen har vi fokuserat på skogens och trädgårdens minsta djur. Från fåglar till myror. Barnen har varit mycket intresserade av fåglarnas aktiviteter då de byggt bo och hur de matar sina ungar.

Vi ser att barnen har blivit mycket mer intresserade av olika sorters djur. Inte bara fåglar och de som hörs utan även av våra nedbrytare som hjälper till att skapa jord. De är mycket noga med att tala om hur och var vi ska lägga vårt kompostavfall och hjälpa maskarna till ett bra ställe efter regnen. Vi använder oss av Allemans rätten (material från Håll Sverige Rent) och dess visdomsord är en ständig följeslagare under dagarna på förskolan. I vår naturruta finns en myrstack som vi har följt från vinter till sommar och där har barnen lärt sig en mängd nya saker om myrornas beteenden och vad andra djur ställer till i deras värld.

Barnen har fått en utökad kunskap om hur djuren lever och är beroende av varandra. Barnen kommunicerar kunskap till varandra och har en uppfattning om hur det fungerar som de diskuterar med varandra och pedagogerna. Vi får också återkoppling från vårdnadshavare som berättar att barnen påvisar sin

kunskap även hemma.

Det andra målkriterierna är kopplade till språkutvecklande aktiviteter, att pedagogerna använder språkutvecklande verktyg i utbildningen samt TAKK och bildstöd i undervisningen. Uppföljningen av handlingsplanen visar att genom användande av olika sorts litteratur och andra verktyg som tex digitala verktyg, rörelse, film, sånger, rim och drama har barnens språkutveckling främjats.

Pedagogerna upplever en ökad kunskap i kommunikation både i tal och kroppsspråk. Genom att använda TAKK i vardagliga situationer och dagliga rutiner kan barnen lättare uttrycka sin åsikt och sina önsknings. Vi jobbar vidare med Grafon, Fonomix och ljudbilder i sång, ramsor, takt i både ton och ord. Vi ritar och skriver för att kunna "läsa" och förstå hur ord är uppbyggda. Vi fantiserar omkring sagor och barnen både skapar och återberättar dessa för att få ordförståelse och vidga sina språkliga begrepp.

Vi ser att barn som verbalt har svårigheter att göra sig förstådd använder sig gärna av TAKK och bildstöd för att bli förstådd. De yngsta barnen använder sig förstås också av kroppsspråk och gester som pedagogerna får lära sig att tolka.

Genom att ha använt TAKK i vardagliga situationer och dagliga rutiner, kan barnen lättare uttrycka sig. Majoriteten av barnen kan förstå och visa olika tecken som vi använder oss av i olika sånger bl.a. Pedagogerna har introducerat tecken och bildstöd i rutinsituationer. Barnen visar ett ökat intresse för verktyget. Bildstödet har blivit ett tydligt verktyg som hjälpt barnen att bli mer självständiga vid påklädning och toalettbesök. Barnen har lärt sig att använda bilderna under året som gett dem ett större stöd i vardagens språkanvändning. Både barn och pedagoger har utökat sitt förråd med tecken i vardagen. Barnen efterfrågar ofta nya tecken.

Analys och bedömning

Arbetet med den pedagogiska dokumentationen och pedagogernas reflektionstid i arbetslagen har bidragit till en större förståelse och insikt för det som sker i verksamheten. Att pedagogerna reflekterar systematiskt kring sitt agerande, sitt förhållningssätt och sina val av aktiviteter bidrar till målfokus och verksamhetsutveckling. Då reflektionstider uteblir skapar det frustration och vi behöver se över lösningar för att få fungerande reflektionstider till samtliga team.

Utifrån Angelica Bergs artikel i Förskoleforum uttalar sig Anders Ohlsson, utomhuspedagog och doktorand i pedagogiskt arbete och dessutom grundare till materialet Utikuligt, angående hur vi använder vår utomhusmiljö. Vi på Bofinken jobbar med Utikuligt materialet och har tagit fasta på idéerna om flera

rum i rummet även utomhus. Vi har tillsammans med barn utformat både inomhus och utomhusmiljön efter tanken vilka rum vi ska ha och vad rummen ska innehålla. Nu då rummen finns kan vi med små medel förändra t.ex. köket till en drive in restaurang, eller mästerkockarna. Vi tar fasta på barnens egna idéer och förverkligar dem i den mån vi kan. Med hjälp av rummen är det också enkelt att dela upp pedagogerna så att vi blir medlekare och inte fastnar i diskussioner med kollegorna. Och vi använder olika material, både naturmaterial som varvas med plastleksaker, plåt-och trä. Dessutom låter vi barnen följa med på en resa i återbruk i allt vi gör.

Vår naturruta i skogen har vi följt från mitten av mars och sett utvecklingen som sker i naturen. Barnen visar ett genuint intresse för djur och natur och vi använder oss av mycket återbruk i vår undervisning som vi påtalar för barnen.

De yngsta barnens processvägg påvisar ett digert arbete med våra ladugårdsdjur. Barnen har utvecklat en kunskap om hur djuren ser ut, djurens namn, ungar och hur de låter. Barnen har också i sin utbildning fått arbeta med vad man kan få av olika djur till exempel gris kan ge bacon och får kan ge ull. Pedagogerna har använt sig av olika böcker för att illustrera hur djuren ser ut och betar sig. Utvecklingen omkring grupptillhörighet har ökat markant och alla barn kan uttrycka sitt eget och varandras namn och har också förstått att vara empatiska gentemot varandra och djuren. TAKK används också mycket i det vardagliga samtalet och i undervisningen.

Pandemin har begränsat våra möjligheter till samverkan och vårt samarbete med vårdnadshavarna har avstannat. Även nedläggningen av skolan och deras engagemang i den nya friskolans tillkomst har medfört minskade samarbetsmöjligheter.

De lärdomar vi gjort är att det är viktigt att vi, så långt det är möjligt, följer våra rutiner och strukturer. Då får barnen en trygghet i sin dag på förskolan. Det är viktigt att som lärare inse sin egen och barnens begränsningar så att man inte ställer för höga krav på utveckling. Att backa och börja om i en annan vinkel är nog så viktigt. Att byta miljö och lekplats ger barnen möjlighet att byta lek och forma nya lekar och intresseområden.

Som kommande utvecklingsområden ser vi att våra upptäckter i naturen och djurens beteenden kan ibland överföras och jämföras med oss människor i vårt arbete med värdegrund och känslor. Barn har lättare att ta till sig djurens känslor för att nå ett hållbart värdegrundsarbete. Vi ser även att arbetet med interkulturellt förhållningssätt behöver utökas och det skulle vara roligt att få till ett samarbete med en förskola inne i Arboga där barnen får lära sig om olika kulturer och kanske bara så enkelt som att få se en annans förskolas vardag. Digitala och fysiska möten skulle kunna vara ett hjälpmedel för att nå dit.

4.3 Barns delaktighet och inflytande

Nuläge - var är vi?

Pedagogerna har tydliga mål och handlingsplaner med konkreta åtgärder för att öka och utveckla barnens inflytande i verksamheten. Pedagogerna ser att de behöver bli bättre på att synliggöra och tydliggöra för barnen deras inflytande i utbildningen. Reflektionstiden har medfört att pedagogerna regelbundet diskuterar aktiviteter och barnens intressen för att skapa de bästa förutsättningarna för lärande och utveckling av verksamheten.

Prioriterat mål:

Förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar.

Målkriterier:

- Barnen visar på förmåga att samarbeta
- Barnen ges möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning.

Resultat

Måluppfyllelsen är god. Vi arbetar med att visa för barnen hur de kan ta ansvar för sina egna handlingar och vad konsekvenserna blir av olika handlingar både när det gäller vår miljö eller gentemot varandra. Vi vill att de ska förstå att de har ett val efter den tanke de har i olika situationer och att man kan påverka den. Pedagogerna hjälper barnen att förstå att små val också är ett val som de själva kan påverka till exempel vad de vill ha på sin gröt av det som erbjuds eller vilka kläder som passar bäst till vädret just idag.

I alla våra grupper jobbar vi med att synliggöra för barnen vilket inflytande de har. Dessutom ser vi till barnens behov och skapar möjligheter för dem utifrån det. Barnen har bland annat hjälp till att välja namn på grupperna, namn på våra olika rum och platser och bestämt vilka regler vi ska följa på gården. Vi utvecklar de aktiviteter som barnen visar intresse för inför kommande planering. När barnen har fått vara med och bestämma har vi uppmanat alla att våga säga sin åsikt.

Aktivitetstavlan hjälper oss att fördela barnen så att alla känner att de får plats. Barnen får också vara med och välja ut vilka aktiviteter de vill att vi ska sätta upp på tavlan. Vi planerar för att alla våra barn leker både spontant och i planerad lek. Även de yngsta dras med av de äldre i lekarna. Eftersom vi möts vid flera tillfällen under dagen påverkar barnen varandra och blir förebilder. Vi använder oss av lärmiljön som den tredje pedagogen.

Uppföljningen av handlingsplanen påvisar att arbetet med att sammansvetsa grupperna har fungerat bra. Det har lett till att barnen har blivit mer

hjälpssamma och omtänksamma och har blivit medvetna om varandras existens. Barnen har utvecklat sin förmåga att göra egna val i vardagliga situationer. Barnen i den äldsta gruppen har blivit mer sammansvetsad och gått från "jag" till "vi". Det kan ses genom ett utökat samarbete mellan barnen. Barnen är mer hjälpssamma och omtänksamma, de lägger märke till varandras situationer. Utvecklingsvis kan barnen ses förstå demokrati och dess innebörder, hur de kan påverka i olika situationer. De yngre barnen har formats till en grupp, där barnen ser de andra barnen och att det finns fler än bara individen. Barnen har visat på ett gott samarbete där de hjälper varandra i olika vardagliga situationer. Barnen har utvecklat sin förmåga att ta initiativ, vid exempelvis av- och påklädning.

Pedagogerna har arbetat målmedvetet med individualisering och förståelse för att den egna åsikten respekteras av andra och att också lyssna in vad andra anser. Barnen har uppmärksammats på att de har gjort eller kan göra egna val i olika situationer och vilka konsekvenser de olika valen medför. Vi arbetar med att visa för barnen vad konsekvenserna blir av olika handlingar både när det gäller vår miljö och barnens egna handlingar gentemot varandra. Vi vill att de ska förstå att de har ett val efter den tanke de har i olika situationer och att man kan påverka den.

Vi ser att barnen börjar förstå demokrati och dess innebörder, hur de kan påverka i olika situationer. Det blir tydligt genom att barnen uttrycker sin vilja mer, både muntligt och genom kroppsspråk. Där ser vi en märkbar utveckling i barnens lärande. De yngre barnen har påbörjat sin resa att förstå att det de gör och säger får en konsekvens och de allra yngsta har arbetat på sin gruppdynamik och att lärt känna sig själva och sina känslor.

Analys och bedömning

Arbetet med den pedagogiska dokumentationen och pedagogernas reflektionstid i arbetslagen har bidragit till en större förståelse och insikt för det som sker i verksamheten. Att pedagogerna reflekterar systematiskt kring sitt agerande, sitt förhållningssätt och sina val av aktiviteter bidrar till målfokus och verksamhetsutveckling. Då reflektionstider uteblir skapar det frustration och vi behöver se över lösningar för att få fungerande reflektionstider till samtliga team.

Vi ser att förståelsen för att ta ansvar för sina egna handlingar har ökat samt att barngruppen har blivit sammansvetsad och hjälper mer varandra när de behöver hjälp. När barnen får ta ansvar och promenera med en yngre kompis från andra teamet växer självkänslan hos varje individ, både liten som stor.

Med aktivitetstavlan får barnen välja aktivitet och då blir det olika konstellationer med kompisar som man ska samarbeta med i aktiviteten. När vi

analyserar resultatet av "våra" barns lek kan vi referera till Karin Papes artikel i Förskoleforum om pedagogers roll i leken. Hon nämner sex olika typer av roller som pedagog kan inta i mitt möte med barnen. Ibland behöver vi fungera som övervakare vilket vi här på Bofinken försöker undvika i möjligaste mån. Betraktarens roll är mycket trevligare då vi kan iaktta och bekräfta barnens egna initiativ. Förmanare tenderar vi att hamna i då arbetsbördan är för hög eller då barnen ännu inte lärt sig koncentration och med det stjälpver varandras arbetsro. På Bofinken arbetar vi efter att skapa lekmiljöer som barnen kan vandra emellan och bjuda in eller bjudas in i leken vartefter den pågår. Detta är mest uppenbart utomhus medan det inomhus mer handlar om utrymme, även om vi även där skapar miljöer efter förmåga. Här anser vi att vi fungerar som rekvisitörer. Då det gäller lekledare och/eller medlekare alternerar vi mellan dessa båda. Vi på Bofinken vill gärna träna barnen att leka tidigt i livet så att det blir enklare för dem att knäcka lek koder, bearbeta händelser, bearbeta konflikter, använda fantasin, undersöka och forska om olika fenomen. Vi fick med hjälp av en dramapedagog från Kulturskolan Arboga under hösten -20 ytterligare kunskap om hur man kan arbeta med drama som stöd i lekarbetet. Drama som verktyg är ett redan känt arbetssätt av oss pedagoger.

De yngsta barnen har fått erfara olika samarbetslekar, mycket för att få upp ögonen för sina kompisar. I gymnasalen har barnen lärt sig att samarbeta genom att få hjälpa till genom olika uppdrag. Genom att påvisa att vi behöver vara flera orkar vi lyfta stora mattan tillsammans. Många av barnen kan hjälpa kompisarna vid instruktion, till exempel uppmaning att hämta västar åt varandra eller hjälpa en kompis upp som ramlat. Barnen kan även själva ta mer initiativ till att hjälpa varandra i olika situationer. Barnens utveckling har visat att några av barnen fungerar mer som dragarbarn (Anna Hellberg i förskole forum), då de hjälper kompisarna hur man kan utföra en instruktion eller följa en regel i leken. Samarbetet har lett till en förbättrad miljö för barnen att vistas i. Genom olika slags samarbetsövningar tränas barnen att förstå att alla behövs i gruppen. Att lyfta ämnet i vardagen bidrar till att barnen förstår teori-praktik. Vi ser att när vi har gett barnen möjligheter till samarbete, ser vi att barnen har utvecklats positivt och tagit till sig av undervisningen.

När rutiner ändras tappar barnen fokus och glömmer bort vad de ska göra och hjälper inte varandra. När nya kollegor börjar på Bofinken som behöver vägledning förlorar vi full fokus på barnen och skapar oro i barngruppen. Det har även under pandemin varit hög frånvaro i barngruppen vilket bidragit till att arbetet med att tillsammans som grupp träna och arbeta på sina förmågor till att kunna samarbeta varit svårt. Tryggheten i barngruppen har också varierat stundtals på grund av ökad frånvaro av ordinarie personal.

Vi har hittat olika verktyg för att barnen ska ges möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning. Barnen har fått komma till tals om vad de önskar göra tex i aktivitetstavlan. Vi observerar och samlar in önskemål både individuellt och i grupp samt försöker genomföra dessa i möjligaste mån. Pedagogerna arbetar aktivt med att inkludera barnens intressen i planeringen av verksamheten och upplever att barnen idag vet att de har inflytande över sin vistelse på förskolan. Med hjälp av aktivitetstavlan och ständiga diskussioner har barnen insett att man tar demokratiska beslut, planerar och sedan utför det man planerat. Det har även fungerat utmärkt att ta med den aktiviteten utomhus. Med Covid-19 i samhället har vi inte fullt ut kunnat tillfredsställa barnens önskningar. Bortfall av ordinarie personal har resulterat i att barnens möjligheter till inflytande har minskat, vid färre personal är det svårare att hinna med och se alla barn.

Vi utformar temaarbetet efter barnens intressen och skapade ett bongårdstema med de yngsta barnen som visade på ett stort intresse för olika djur och fordon i närmiljön. Barnen får utöva inflytande i många situationer, bland annat i gymnasalen och skogen. Vid dessa tillfällen brukar barnen ofta få frågor om vad de önskar att göra. I gymnasalen väljs ofta lek med bollar, och i skogen, hälsa på tomten och leta efter traktorer. Vid val av bok för läsning i helgrupp, brukar barnen få göra en omröstning där de får göra ett demokratiskt val. Majoriteten avgör sedan vad det blir för bok. Barnen får förklarat begreppet demokrati och hur det fungerar och går till. Barnen har getts möjlighet att skapa nya världar på sin hemvist. Vilket gett en hel del funderingar under lång tid.

En framgångsfaktor i arbetet med vår vision och efter mottot att "allt man kan göra inne kan man göra ute", är ett väldigt lyckat koncept som både pedagoger och barn gärna arbetar efter. Utomhuspedagogiken uppskattas av barn, pedagoger och vårdnadshavare. Sanne Björklunds artikel i förskole forum påtalar de goda med att ha pedagogiska lådor att flytta med sig utomhus. I vår verksamhet har pedagogerna utvecklat ett liknande system både på vår gård men också vid utflykter och i skogen. Lådor/ ryggsäck innehållande olika pedagogiska material finns alltid tillgängligt att ta med sig ut. Innehållet är baserat på barnens intresse, behov och på planerade aktiviteter och vårt tema.

Vi ser att vi till hösten startar med ny konstellation av grupper och barn, ålder och förmågor, vilket ger oss möjligheten att både utöka kunnandet omkring samarbete men också att skapa nya situationer där samarbete ingår. Vi kommer att vara lyhörda och öppna för barnens önskningar och vara observanta på vad som kan behövas i vår nya barngrupp.

4.4 Förskola och hem

Nuläge - var är vi?

Vårdnadshavare uppskattar den dagliga kontakten vid lämning och hämtning. Pedagogerna har bra rutiner för samarbetet och erbjuder flera olika tillfällen under året där vårdnadshavare kan fråga, lämna synpunkter, vara delaktiga i utvärderingar och fundera kring förskolans innehåll och utformning.

Vårdnadshavare får kontinuerlig information om barnets trivsel, utveckling och lärande i det dagliga mötet men även vid samtal som erbjuds minst en gång per termin.

Pedagogerna vill utveckla bättre former för att ge vårdnadshavare möjlighet att vara med och utvärdera utbildningen samt att uppmana vårdnadshavare att använda Edwise för att ta del av utbildningen. För övrigt har alla påtalat ett stort förtroende för pedagoger och vikarier och det arbete vi genomför på förskolan. Våra vårdnadshavare har varit nöjda med vad och hur vi berättar om barnens utveckling då vi ofta har samtal då barnen hämtas. Sedan finns alltid möjlighet att be om ett extra möte vid oro eller oklarheter.

På grund av den pågående pandemin och de restriktioner vi följer från folkhälsomyndigheten gjorde vi ett val att inte låta några föräldrar komma in på förskolan. Vi tar emot och lämnar ut barn ute eller möter upp i dörren och tar emot eller lämnar ut vilket vi fått bra respons på från föräldrarna. Vi försöker hitta nya lösningar för att få föräldrarna delaktiga trots andra förutsättningar på grund av restriktionerna från folkhälsomyndigheten. I stället för tidigare drop-in fika som vi haft vid Lucia kommer föräldrarna att få ta del av barnens projektarbete, både inspelade som tillverkade material, när de hämtar sina barn.

Utmaningen för oss i förskolan handlar fortfarande om att utveckla och förbättra formerna för delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Prioriterat mål läsåret 2020/2021: Utveckla och förbättra formerna för vårdnadshavares delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Vi ser att vi nått målen när:

- Förskolans utbildning samt barns lärande synliggörs via processvägg
- Ökad delaktighet i vårdnadshavarenkäten

Resultat

Förskolan synliggör utbildningen genom att erbjuda samtal varje termin. Inför varje höst erbjuder pedagogerna trygghetssamtal till vårdnadshavare för att få underlag till Planen för likabehandling och mot kränkande behandling. Trygghetssamtalet har fokus på hur barnen och vårdnadshavarna upplever

tryggheten på förskolan. Det sker även en daglig dialog med vårdnadshavare om barnets dag. Vårdnadshavarna uttrycker att de känner sig trygga och är nöjda över informationen de får och de kanaler som finns för att delge information. Teamen synliggör utbildningen med veckoplaneringar och bloggar samt erbjuder flera samtal varje termin.

Vårdnadshavarenkäten som genomfördes digitalt via QR kod under våren visar överlag ett gott resultat. Vårdnadshavare är trygga och upplever att de får bra information. Däremot hade vi ett lågt deltagande, bara 50% har svarat, som vi behöver analysera och åtgärda till kommande år.

Vi har en fantastiskt öppen dialog med vårdnadshavarna som vi fortsätter att värna om. Varje vecka sitter en uppsatt veckoplanering och pedagogerna upplever att den kontinuerliga dokumentationen/ reflektionen är ett gott stöd för att kunna informera barnens vårdnadshavare om barnens utveckling. De strävar efter att berätta för vårdnadshavare om hur barnets dag utformats och inte bara lagt fokus på omsorgssituationer. Trots de rådande omständigheterna omkring Covid-19 är våra relationer med vårdnadshavarna fortsatt goda.

Analys och bedömning

Det finns bra rutiner för samarbetet mellan förskola och hem. Vi erbjuder vårdnadshavarna ett flertal olika tillfällen där de kan lyfta sina frågor och funderingar kring förskolans innehåll och utformning.

Vårdnadshavarna får kontinuerlig information om barnens trivsel, utveckling och lärande i det dagliga mötet men även vid utvecklingssamtalen som erbjuds minst en gång per läsår. Vi erbjuder även alla vårdnadshavare ett trygghetssamtal under höstterminen för att få dem mer delaktiga i vårt arbete med planen för likabehandling och mot kränkande behandling.

Årets vårdnadshavarenkät gav ett positivt resultat men hade lågt deltagande. Vi kan se olika anledningar till det låga deltagandet som dels att vi har en pågående pandemi med ökad frånvaro hos barn, dels att vi genomförde den enbart digitalt via mail eftersom fysiska utvecklingssamtal inte har genomförts. Vi för diskussioner om enkäten är nödvändig eller om det räcker med de samtal och frågeställningar som vårdnadshavare får svara på inför samtal varje termin. Vi kan se att när vi frågat extra om information som tidigare år fått låg skattning fick vi inga konkreta tips på förbättringar utan de allra flesta vårdnadshavare är nöjda trots en lägre skattning i enkäten.

Då vi har ett omåttligt stöd i våra vårdnadshavare och en öppen relation där vi kan prata om det som uppstår mellan olika individer så växer välviljan från alla håll. Då vi behöver ha ett möte omkring någon situation utgår vi alltid ifrån barnets/barnens behov i första hand och sedan möter vi vårdnadshavarna efter

förmåga.

Dokumentation blir upplagd i bloggen kontinuerligt med information om avdelningens kommande aktiviteter och vad som har skett. Utmaningen blir i att få vårdnadshavare att besöka bloggen kontinuerligt. Det har erbjudits trygghetsamtal under september månad och utvecklingssamtal i mars månad som gett pedagogerna en tydligare bild över vad vårdnadshavare förväntar sig av dem. Vid inskolning erbjuds inskolningssamtal.

Våra veckoplaneringar sätts kontinuerligt upp och vi lägger ut på vår blogg en gång per vecka. Vårt instagramkonto är inte lika frekvent uppdaterat men är under diskussion vad vi ska lägga ut och hur ofta vi ska använda det.

4.5 Övergång och samverkan

Nuläge - var är vi?

Förskolan följer rutinerna för övergång till förskoleklass.

Alla förskolor har även arbetat fram ett årshjul med konkreta samarbetsaktiviteter med närmaste skola. Bofinken följer årshjulet och samverkar med Nybyholmskolan under hela året. Under juni har årets samverkan utvärderats och för att ytterligare utveckla rutinerna och förbättra de delar som inte fungerat tillfredsställande. Vi har i tidigare årshjul hittat aktiviteter som förskola och skola kan samverka kring där vi turas om att bjuda in varandra till olika aktiviteter för att barnen ska kunna bekanta sig med skolans miljö samt hittat former för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan förskola och skola. Årets årshjul har Coronaanpassats med digitala samverkansmöten inbokade.

Vi arbetar efter målområdet att i samverkan med lärare i förskoleklass, skolan och fritidshemmet förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Resultat

Det finns ett årshjul för samverkan mellan förskola och skola, men under Corona pandemin har de inplanerade samverkanstillfällena inte blivit genomförda. Trots Coronaanpassade digitala aktiviteter har det varit en hög frånvaro av personal vilket medfört att vissa av aktiviteterna inte kunnat genomföras under hösten. Förskolan har fått tagit del av åk 3 elevers läsning av sina sagor som filmats in och visats för barnen.

Samtalen inför övergången till förskoleklassen har fungerat bra och överlämnandesamtalen samt gruppindelningen skedde enligt tidsplanen. Besöken på de aktuella skolorna blev inte av som planerat på grund av de rådande läget med pandemin utan barnen fick istället se en film där den

blivande förskoleklassläraren presenterade sig själv samt visade lokalerna.

Analys och bedömning

Årshjulet med samverkansrutiner skapades för att förbättra samverkan mellan förskola och skola, dessa rutiner berör Bofinkens, Myran och Solrosens förskolor som ska samverka med Nybyholmskolan.

Samverkan samt överlämnande har fungerat bra enligt de rutinerna som finns i årshjulet. Vi har Coronaanpassat samverkansaktiviteterna till digitala träffar för att fortsatt behålla formerna för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan förskola och skola. Tyvärr har dessa aktiviteter inte blivit genomförda under hösten.

Under utvärderingen av årshjulet för samverkan och övergång till förskoleklass informerade skolan att resultatet från Nationella proven i år har uteblivit eftersom proven ställts in. Skolan lyfte även fram att det viktigaste för förskolan är att förbereda barnen inför skolan och arbeta med social kompetens. Även finmotoriken till skrivandet och uthålligheten i aktiviteter. Förskolorna fortsätter med sitt värdegrundsarbete med barnen. Flera förskolor kommer arbeta mer medvetet med böcker och begrepp och erbjuda fler finmotoriskt utvecklande aktiviteter. Det handlar om att sätta ord på, arbeta med ord och begrepp och läsa mycket. Diskutera innehållet i böckerna: Vad handlade boken om och vad kan hända sen? Återberätta. Detta utvecklar språket, fantasin och tänket! Vi kan hjälpa barnen att sätta ord på det man vill och jobba för att de ska bli självständiga. Det är viktigt att barnen litar på sin egen förmåga.

Däremot ser vi att filmen med skolmiljön och att klasslistor skickats ut direkt till förskolorna har uppskattats och kommer bli en återkommande rutin.

4.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Nuläge - var är vi?

Det finns tydliga rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet där pedagogerna systematiskt dokumenterar, följer upp, analyserar, planerar och utvärderar verksamheten i förhållande till de nationella målen. Vi har bra rutiner för dokumentation av varje barns utveckling och lärande.

Vår utmaning ligger i att tydliggöra strukturen, rutinerna samt arbetssättet så det systematiska kvalitetsarbetet fyller sin funktion och verksamheten fungerar på bästa sätt. Vi behöver hitta former och rutiner för hur vi dokumenterar de slutsatser och lärdomar vi gjort under arbetets gång. Vi behöver även hitta former för att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar även vid frånvaro bland personalen. En framgångsfaktor i arbetet är att ha skriftliga rutiner för att tydliggöra vem som gör vad och när under dagen för att underlätta arbetet även vid frånvaro.

Vid läsårsstart går rektor igenom upplägget i SKA arbetet för att öka medvetenheten och kunskapen hos alla som arbetar i verksamheten.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Vi vill återinföra mer av den analoga dokumentationen via en processvägg på samtliga förskolor som synliggör och fångar upp barnens egna tankar kring sitt lärande i olika projektarbeten. Genom detta kan vi även förhoppningsvis öka vårdnadshavarnas delaktighet och insyn i utbildningen.

Prioriterade mål läsåret 2020/2021:

Förskolan använder sig av processvägg för att dokumentera.

Målkriterier: (Detta ser vi när....)

- Dokumentation är synliggjord för barn och vårdnadshavare.
- Processvägg möjliggör delaktighet och reflektion tillsammans med barn och vårdnadshavare.

Resultat

Vi är på väg att nå målet, alla har börjat med processvägg för att synliggöra dokumentationen men det krävs mer arbete med att implementera samt att få barn och vårdnadshavare delaktiga.

De gemensamma rutinerna och strukturerna för förskolan har hela tiden utvärderats och förändrats för att få vår verksamhet att fungera på bästa sätt. Under höstterminen har fokus legat på att få rutiner och strukturer att fungera och vi har lagt mycket tid på att arbeta ihop oss i våra arbetslag. Fokus har även legat på att skapa goda relationer och trygghet i våra barngrupper.

Varje samarbetsavdelning har kontinuerligt reviderat de skriftliga rutinerna för att tydliggöra vem som gör vad och när, för att skapa en bra arbetsfördelning på alla pedagoger i arbetsgruppen. Alla arbetslag använder sig av de dokumentationsverktyg som finns, vilket bidrar till att reflektionstiderna blir mer effektiva. Detta har gett goda resultat och en strukturerad utbildning där det erbjuds aktiviteter efter barns intresse och behov. Arbetslagsledarna arbetar hela tiden med att förfina och förenkla dokumentationsarbetet.

På grund av det rådande läget med en pågående pandemi har vi förlagt mycket av vår verksamhet och utbildning utomhus och har fått förändra och anpassa vårt arbetssätt för att skapa trygghet och säkerhet för våra barn då det periodvis varit en hög frånvaro bland både barn och personal. Men trots att förutsättningarna förändrats så tycker vi ändå att vi har fått ihop dagarna bra och skapat en trygghet och säker miljö för våra barn utifrån de förutsättningar vi

haft. Däremot ser vi att den synliga dokumentationen och processväggen inte fått den effekten ännu eftersom vårdnadshavare inte är inne i våra lokaler i samma utsträckning som tidigare. Alla pedagoger ska efter årsskiftet få en genomgång av processväggen och dess upplägg och vi har påbörjat arbeta med detta i en mindre skala.

Enskild och gemensam planering och reflektionstid har i perioder fått tas bort då det varit frånvaro i personalgruppen och detta har naturligtvis påverkat att vi känner att vi inte varit i fas med vårt systematiska kvalitetsarbete och inte kunnat följa upp vårt arbete i den utsträckningen som vi önskat.

Analys och bedömning

En viktig lärdom är att verksamheten och det systematiska kvalitetsarbetet fungerar väl om man följer den struktur, de rutiner och den planeringen man enats om i arbetslagen. Gemensamt forum för diskussioner och reflektion är viktiga. Det är även viktigt att arbetslagen hinner prata ihop sig med varandra om uppdraget, verksamheten och förhållningssätt. Det är fortfarande viktigt att när man fördelar ansvarsområden samt håller fokus på uppdraget så minskar arbetsbördan.

Det finns tydliga rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet där pedagogerna systematiskt dokumenterar, följer upp, analyserar, planerar och utvärderar verksamheten i förhållande till de nationella målen. Vi har bra rutiner för dokumentation av varje barns utveckling och lärande. Vi i arbetslaget har samtalat och reflekterat kring barngruppen, verksamheten och miljön på avdelningen. Rutiner och strukturer har diskuterats och samarbetet mellan avdelningarna har fungerat. Alla avdelningar har skapat skriftliga rutiner som ett steg i att tydliggöra rutinerna så att verksamheten även fungerar de gånger då ordinarie personal är frånvarande.

Det rådande läget med pandemin har fortsatt påverkat vår planering och organisation under läsåret. Vi har fått ändra och anpassa vårt arbetssätt för att skapa trygghet och säkerhet för våra barn då det periodvis varit en hög frånvaro bland både barn och personal. Mycket av vår verksamhet har förlagts utomhus för att minska riskerna för smittspridning. Vår viktiga gemensamma reflektionstid har påverkats av läget och viss planering samt tid för det kollegiala lärandet har tyvärr försvunnit vilket påverkat vårt utvecklingsarbete och gett en känsla av att inte ligga i fas med vårt kvalitetsarbete med regelbundna uppföljningar och utvärderingar för att se om vi gör rätt saker i förhållande till våra prioriterade mål.

Men trots att förutsättningarna förändrats så tycker vi ändå att vi har fått ihop dagarna bra och skapat en trygg och säker miljö för våra barn utifrån de förutsättningar vi haft.

Reflektionstiden som varje arbetslag har är en bidragande faktor för att möjliggöra att dokumentationen tillämpas pedagogiskt och som underlag för att utveckla utbildningen. Det skapar en stor frustration när den tiden uteblir eftersom den är värdefull för att hålla en god kvalitet i lärande uppdraget, planerade och spontana aktiviteter. Tillsammans måste vi se över hur vi ska säkerställa att den går att genomföra även under pågående pandemi, perioder av inskolningar och personalfrånvaro. Vi har fortfarande problemet att denna tid stundtals uteblir men jobbar aktivt med att hitta lösningar till hur vi ska få till detta på bästa sätt.

Under kommande läsår kommer en ny lärplattform implementeras. Vår förhoppning är att all dokumentation kan samlas digitalt och ge större möjlighet för delaktighet, insyn och feedback.

4.7 Förskollärares ansvar i undervisningen

Nuläge - var är vi?

Enligt Skollagen är endast den som har legitimation som förskollärare behörig att bedriva undervisning. En legitimerad förskollärare har ansvaret för den undervisning som sker på förskolan. Även läroplanen, Lpfö18, betonar och tydliggör förskollärarnas ansvar och ledning gällande undervisning och dokumentation. I Skollagen definieras begreppet undervisning som "sådana målstyrda processer som under ledning av förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtade och utvecklande av kunskaper och värden".

Förskolorna har en hög förskollärartäthet vilket är en förutsättning för en hög kvalitativ utbildning. Vår organisation med gemensamma reflektionstider och planeringar möjliggör att förskollärarna har en god insyn i all undervisning som bedrivs på förskolan. Vi har en organisation med ett tydligt ansvar för arbetslagsledarna som ser till att utvecklingsarbete bedrivs mot ökad måluppfyllelse.

Under våren 2020 implementerades en uppdragsbeskrivning där förskollärarens ansvar för undervisningen tydliggjordes. Varje profession har sitt unika ansvar och uppdrag som ska synliggöras och kommuniceras i sin unikheter och där inte sätts emot varandra utan komplettera varandra för barnets bästa. Syftet med uppdragsbeskrivningen är att den ska vara ett stöd i arbetet för förskollärare, barnskötare samt medarbetare med annan utbildning. Uppdragsbeskrivningen tydliggör de olika professionernas ansvarsområden och ska vara en hjälp vid planering, struktur och schemaläggning på förskolorna.

Resultat

Förskolorna har hög förskollärartäthet vilket är en förutsättning för en kvalitativ utbildning. Vår organisation stödjer förskollärarnas särskilda ansvar i

arbetslaget för att möjliggöra barns utveckling och lärande.

Samtliga förskolor har deltagit i implementeringen och tagit del av uppdragsbeskrivningen men vi har i olika omgångar fått backa och repetera innehållet för att skapa en förståelse för hur uppdraget påverkar det vardagliga arbetet. Det pågår ett arbete på förskolorna där schemalaggningsen ses över för att säkerställa att förskollärarna är på plats när flest barn är närvarande och där det i största utsträckning bedrivs undervisning.

Analys och bedömning

Vår höga förskollärartäthet på samtliga förskolor ger bra förutsättningar för att bedriva en kvalitativ pedagogisk utbildning. Skolverkets allmänna råd med kommentarer om Måluppfyllelse i förskolan betonar att det viktigaste för en god kvalitet i förskolan är personalens utbildning och kompetens. För att tillgodose behovet av förskollärare som är nödvändigt för utbildningens kvalitet och för att säkerställa att vi kan rekrytera och behålla de förskollärare som finns anställda i kommunen behöver det finnas utrymme i vår budget som möjliggör detta. Med den nya budgetramen har vi en farhåga att vi inte kommer att kunna rekrytera eller behålla utbildade förskollärare eftersom vi måste tillämpa fler periodiserade visstidsanställningar. En annan farhåga är att minskat antal tillsvidareanställda kraftigt kommer påverka kvaliteten och ökar arbetsbelastningen för utbildade förskollärare och för alla i arbetslaget.

Förskolans kultur har länge varit att alla ska vara lika delaktiga och ta ansvar för hela utbildningen. Organisationen är ofta uppbyggd av att alla gör allt och vi har inte tagit hänsyn till de olika kompetenser som de olika yrkeskategorierna besitter. Vi rektorer, skolchefer och huvudmän beskriver ofta hur uppdelningen av yrkeskategorierna är viktiga för vår kvalitet och för ökad måluppfyllelse men att det i praktiken, bland personalen, kan vara väldigt känsligt att diskutera roller och ansvarsfördelning och framförallt då lyfta skillnaderna. Vad som är tydligt i teorin blir svårt i praktiken. Med implementeringen av uppdragsbeskrivningen har vi börjat stärka alla yrkeskategoriers unika kompetenser.

Utifrån den förtydligade uppdragsbeskrivningen ser vi att vi behöver stärka och utveckla förskollärarnas ledarskap i sin arbetsgrupp. Under hösten gick våra arbetslagsledare en fortbildning i "Att leda utan att vara chef" med Magnus Tångring. Temat för träffarna har varit att leda sig själv, leda andra, leda team, leda organisation och leda utveckling/förändring. Med pågående pandemi har vi pausat denna fortbildning men övriga förskollärare kommer att ta del av i ett senare skede utifrån att vi ser det kollegiala lärandet som en förutsättning för att befästa fortbildningens syfte. Vi har planerat in att fortbildningsinsatsen ska starta igen under våren 2022.

4.8 Rektors ansvar

Nuläge - var är vi?

Mitt långsiktiga mål och utmaning är att varje förskola ska utformas utifrån dess speciella förutsättningar och intressen. Både när det handlar om miljö och innehåll. Jag ska skapa förutsättningar för att stärka det pedagogiska ledarskapet och pedagogerna ska få inspiration och möjligheten att få lära av varandra men även input från andra utbildningar/kommuner. Vår tidigare fortbildningsinsatsning i entreprenörskap gav ökade insikter i hur man kan nätverka och samverka med närmiljön och med andra verksamheter inom kommunen. Förskolornas visionsarbete har bidragit till en vi-känsla och röd tråd i utbildningen. Vi har implementerat en gemensam vision för samtliga förskolor som handlar till stor del om värdegrunden att lyfta alla i varje möte, stort som smått samt att -Tillsammans blir jag bäst!

Det pågår ett fantastiskt arbete av pedagoger ute på förskolorna, ett medvetet förhållningssätt till vårt uppdrag enligt Lpfö 18. Jag är imponerad över förskolornas systematiska kvalitetsarbete och att vi skapat ett fungerande arbetssätt som är väl förankrad hos samtliga pedagoger. Inför hösten 2020 utformades ett nytt underlag för det systematiska kvalitetsarbetet samt analog dokumentation fick en framskriden plats med att processvägg introducerades. Med hjälp av processväggen kan vi hitta samband och få syn på det lärande som pågår. Den ökar barns möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande samt gör att barns inflytande och delaktighet i utbildningen ökar. Processväggen öppnar upp för att lättare synliggöra utbildningen för både pedagoger, barn och vårdnadshavare.

Arbetslagen gör regelbundna kartläggningar, analyser, uppföljningar och utvärderingar av sitt arbete. De arbetar med läroplanens mål kopplat till sin vision och erbjuder undervisning på ett medvetet sätt. De implementerar barnens nyfikenhet och intressen då de planerar sin utbildning. Samtliga arbetslag på området har schemalagd reflektionstid vilket jag ser ger en positiv effekt för planering, uppföljning och utvärdering.

Att skapa glädje och utveckling för både barn och pedagoger är min drivkraft. Det är mitt ansvar som rektor att ansvara för att förskolans arbetsformer utvecklas och lärandemiljön utformas på ett sätt som stimulerar barns utveckling och lärande. Arbetsmiljöfrågor har uppmärksammats på olika sätt under våra gemensamma träffar utifrån årshjulet för SAM, systematiskt kvalitetsarbete. Utifrån utvärderingar med arbetsmiljögruppen och

hälsoinspiratörerna är arbetsglädje ett aktuellt område som vi arbetar aktivt med under läsåret. Stort fokus under gemensamma träffar ska vara olika aspekter av arbetsglädje och hälsa så som stresshantering och återhämtning samt feedback och inställning.

Lärdomarna utifrån tidigare utbildningsinsatser är framför allt att pedagogerna blivit mer medvetna om sin viktiga roll för barnens språkutveckling samt lekens roll för utbildningen. Kartläggningen genom Barnhälsoteamet visar på kopplingar till barns svårigheter till lek och samspel. Pedagogerna har fått utbildning av vägledarna i leken, pedagogens roll men även hur stötta inåtvända eller utåtagerande barn. Detta måste vi fortsätta hålla vid liv och säkerställa att detta blir en naturlig del i utbildningen, att leken används på ett medvetet sätt i undervisningen. Vårt arbete med leken och hur vi pedagoger kan stödja barnen kommer fortgå under läsåret. Under höstens kompetensdag fick pedagogerna ta del av en digital föreläsning med kriminologen, genusvetaren, utbildaren och debattören Nina Rung. Syftet är att öka kunskapen om könsnormer och machokultur. Detta tema ingår i en större insats som Arboga kommun gör för alla skolformer.

Vi har även påbörjat utbilda fler vägledare i ICDP, nivå 2, då vi anser att det är av högsta vikt att vi har pedagoger ute på förskolorna som har stor kunskap i detta ämne. Vi har även satsat på att utbilda en vägledare i ICDP, nivå 3, som kommer att bli vår utbildare i ICDP efter att vår nuvarande utbildare går i pension. Detta möjliggör att vi kan hålla återkommande utbildningar för pedagogerna och fortsätta ha en egen levande ICDP organisation.

För att stärka samtliga arbetslagsledarnas ledarroll har vi under hösten 2020 satsat på en ledarskapsutbildning, "Att leda utan att vara chef". Även vi rektorer har deltagit på denna utbildning och vi planerar att kunna erbjuda denna utbildning för flera av våra förskollärare med start i vår.

Förskolan står inför en stor omorganisation med flera flyttar som varit inplanerade för vissa av förskolorna. Förändringsarbete med att kliva in i nya lokaler men även skapandet av ett nytt kollegium tar tid och tiden för reflektion måste prioriteras på de berörda förskolorna. Vi har även nya rektorsområden och där vi inlett arbetet med delat ledarskap vilket innebär att även rektorerna ingår i team som kan stödja och byta erfarenheter närmare varandra.

Arbetsgivaren tillsammans med fackliga parter tog under juni månad fram en uppdragsbeskrivning som har uppmärksammats under läsåret. Syftet var att förtydliga de olika professionernas ansvarsområden som är framskrivna i Skollag samt Läroplan för förskolan. Varje profession har sitt unika ansvar och uppdrag som ska synliggöras och kommuniceras i sin unikheter och där inte sättas emot varandra utan komplettera varandra för barnets bästa.

Under rådande pandemi har vardagen inte varit som den brukar för någon av

oss och nya rutiner och förhållningssätt har upprättats i verksamheten. Riskbedömningar och handlingsplaner har skrivits. Förskolorna har bibehållit en hög kvalitet trots omständigheterna och uppfinningsrikedomen har varit stor då det mesta av utbildningen har bedrivits utomhus. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. För mig som rektor är det väsentligt att inte låta mig lamslås av oro utan istället försöka höja blicken, se framåt och ta tillvara på de kreativa idéerna som föds ur den omvälvande Coronakrisen. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut därför är det viktigt att vi alla håller i och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

På vissa förskolor har det stundtals varit stort bortfall både på pedagoger och barn, vilket har inneburit att pedagoger har fått varit mycket flexibla i sitt arbetssätt. Under hösten har vi arbetat för att inte ställa in utan istället ställa om. Pedagogerna har gjort sitt yttersta för att barnen ska få en sådan trygg, rolig och lärorik dag på förskolan.

Resultat

Mätningar	Utfall 2019	Utfall 2021	Målvärde
■ Resultat			
<p>Kommentar</p> <p>Årets medarbetarenkät bestod av tolv frågor inom områdena motivation, ledarskap och styrning - Hållbart medarbetarengagemang (HME). Frågeställningarna i årets enkät var formulerade på ett annat sätt än tidigare vilket kan påverka resultatet i jämförelse mot tidigare år. Det är helt enkelt svårt att bedöma måluppfyllnaden och följa resultatet över tid då frågorna inte följer samma tema.</p> <p>Förskolan använder systematiskt piltavlor för att tidigt fånga upp och se mönster i den psykosociala arbetsmiljön. Pedagogerna har en stor frihet och delges tillit till hur de vill organisera arbetet med uppdraget enligt styrdokument. Styrdokumentet talar om <i>vad</i> barnen ska få ta del av i förskolan medan det är pedagogerna som själva bestämmer <i>hur</i> detta ska genomföras. Detta möjliggör delaktighet och ger ett stort utrymme för pedagogerna att själva välja innehåll för den pedagogiska planering och utformning av utbildningen.</p>			

Genom det goda systematiska arbetet som förs ut på förskolorna är kvalitén hög. Pedagogerna arbetar fokuserat och medvetet mot läroplanens mål samt barnens nyfikenhet och intressen då de planerar sin utbildning. Däremot synliggörs inte barnens tankar och delaktighet i projektarbetet i likvärdig utsträckning, därför infördes arbetet med processväggen. Visionsarbetet har skapat en vi-känsla vilket hjälper pedagogerna att skapa samsyn. Alla vet vart de ska - målbilden blir tydlig för pedagogerna. Flera förskolor samverkar med andra aktörer inom kommunen för att på bästa sätt ta vara på kompetenser som kan gynna barnens lärande. Dock har pandemin försvårat detta arbete och begränsat möjligheterna till samverkan med andra aktörer. Förskole enhetens vision har även lett till en ökad samsyn och gemenskap över samtliga förskolor. Vi är enade och vi arbetar för likvärdig förskola.

Arbetslagsledarna har haft en stor roll i att leda sina kollegors diskussioner

under arbetslagsträffar och reflektionstid. Organisationen med att pedagogerna har olika ansvarsområden är effektivt och framgångsrikt, alla vet vad som förväntas av vem. Det ger möjlighet till delaktighet och ställer stora krav på att informationen från möten delges till övriga. Utmaningen är att skapa effektivare möten och skapa tid för arbetslagsledarna att delta på alla avdelningars reflektionstider. Då vi tidigare har sett ett behov av att stärka alla förskollärare att känna trygghet i sitt uppdrag, stärka deras ledarskap samt att leda kollegor i sitt uppdrag var det roligt att vi fick till utbildningen "att leda utan att vara chef". I ett första skede var det arbetslagsledarna som fick ta del av utbildningen. Dock blev utbildningen inte riktigt som vi tänkt oss då pandemin satte stopp för det fysiska kollegiala lärande mellan olika förskolors arbetslagsledare.

Arbetet med arbetsglädje är ett ständigt pågående och viktigt arbete. Under läsåret har pedagogerna under arbetsplatsträffar haft möjligheter till att diskutera arbetsmiljöfrågor utifrån SAM årshjul. Detta och att systematiskt göra piltavlan möjliggör att snabbt åtgärda, förebygga och säkerställa den psykosociala arbetsmiljön, vilket bidrar till en högre måluppfyllelse. Jag ser att arbetsmängd har skattats lägre än övriga punkter och mot slutet av läsåret startade vi en djupdykning av arbetsmiljöfrågor, vad står det för samt vad kan vi se för lösningar. Arbetslagen har använt sig av skattningsmaterialet från SUNT arbetsliv och tagit fram vissa prioriterade områden som de dels vill bibehålla det goda arbetet kring, dels utveckla för att hitta lösningar till en mer balanserad arbetsmiljö.

Hösten fortsatta pandemi har satt många pedagoger på prov. Att leva i en pågående pandemi kan vara stressfyllt och skapa ångestkänslor. Under denna tid har vi rektorer gjort allt vi kan för att säkerställa pedagogers trygghet och arbetsmiljö och vi har kontinuerligt informerat, skrivit handlingsplaner, riskbedömningar och tagit till oss av pedagogers synpunkter och försökt möta dem på bästa sätt. Allt för att pedagoger ska känna sig trygga på arbetet.

Vi har även sett att vi behöver kontinuerligt uppmärksamma ICDP som förhållningssätt och avsätter tid för vägledarna att leda lärande samtal. Det förebyggande arbetet som tar avstamp i kartläggningen av BHT ärenden har haft fokus på lek och det sociala samspelets betydelse för barnen samt pedagogernas viktiga roll för att barnen ska få lyckas. Att använda leken som verktyg för att arbeta med normer och attityder i förskolan är framgångsrikt. Vi kan se tendenser av machokultur redan bland förskolebarnen. Som ett led i förvaltningens röda tråd med våldsprevention kommer det främjande arbetet under 2020 - 2021 syfta till att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel samt öka kunskapen hur vi kan motverka normer, attityder och värderingar som inte är adekvata för samhället. Genom ett stadsbidrag för skapande förskola har pedagogerna tillsammans med kulturskolan arbetat med projektet

”Drama och rytmik som ett verktyg i leken”. Detta kommer fortgå under kommande läsår.

Att arbeta efter Skolverkets rekommendationer för mindre barngrupper har under läsåret varit en utmaning. Ordinarie personal har stundtals haft ökad frånvaro då vi varit tvungna att under perioder hjälpa varandra över teamen till exempel med att omstrukturera barnen i nya gruppkonstellationer för att bibehålla en god arbetsmiljö/minska arbetsbelastningen för pedagogerna. Våren 2021 får vi en ny budgettram att arbeta efter, i resursfördelningsmodell fördelas pengarna utifrån antalet barn vi har på respektive förskola, barnens vistelsetid samt deras ålder. Tidigare har vi haft samma budgettram i flera års tid oavsett antalet inskrivna barn, deras ålder och vistelsetid. Denna nya resursfördelningsmodell ska skapa en likvärdighet mellan kommunens förskolor så att pengarna fördelas mer rättvist.

Dock känner jag en viss oro för hur denna modell kommer att påverka min inre organisation och det finns en oro hos mig att arbetsbelastningen kan komma att öka då denna modell kan leda till att vi får en högre andel utbildad personal med periodiserade visstidsanställningar vilket påverkar både arbetsbelastningen för behöriga pedagoger samt kvalitén på vår utbildning. Jag kommer fortsätta arbeta under våren med denna nya resursfördelningsmodell tillsammans med mina medarbetare för att skapa en transparens och förståelse för budgetarbete.

Utifrån uppdragsbeskrivningen och förskollärarens uppdrag och ansvar för utbildning och undervisning, valde vi att schemalägga förskolläraren då det är flest barn på plats i utbildningen. När personalen fick utvärdera uppdragsbeskrivning och schemaläggning framkom det att pedagoger upplever att de saknar schemalagd planerings- och reflektionstid. De efterfrågar mer tid för kollegialt lärande. Det var tydligt att det fanns individuella upplevelser gällande schemaläggning. Det var också viktigt att det finns gemensamma riktlinjer för schemaläggning men vi måste ha i åtanke att förutsättningarna ser olika ut på förskolorna.

Analys och bedömning

Pedagogerna är de viktigaste faktorerna för att lyckas utveckla förskolan kvalitativt, att de har förutsättningar för att kunna tillämpa och fokusera på sitt uppdrag är av högsta prioritet. Höstens arbete med att implementera förskolans gemensamma vision har genom kollegialt lärande stärkt både förskolans värdegrund men även varje enskild pedagog. Fortfarande krävs det ett arbete för att skapa ett arbetsklimat där feedback är en naturlig del för att lyfta andra och för att alla ska kunna bli sitt bästa jag.

Reflektionstiden har medfört att det finns mer tid för regelbundna pedagogiska diskussioner och att alla pedagoger reflekterar och analyserar sin utbildning

samt har god insikt i planeringen. Att delta i dessa samtal ger mig som rektor en insyn samt möjlighet till delaktighet genom att ställa utmanande frågor och vara ett stöd i att utveckla tankarna. För mig som rektor är det viktigt att få vara en undervisningsnära rektor som följer upp och analyserar verksamheten samt för en god kommunikation med pedagogerna. Detta tror jag är en viktig framgångsfaktor för ett pedagogiskt ledarskap. Den pågående pandemin har även gjort att det emellanåt har varit svårt att få till reflektionerna på utsatt tid då inte alla pedagoger har varit på plats utifrån Corona restriktioner.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men tidigare till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Detta läsår har processväggen implementeras på samtliga förskolor och då kommer barnens egna tankar kring sitt lärande i projektarbetet synliggöras och fångas upp. Genom detta kan vi även möjliggöra vårdnadshavarnas delaktighet och insyn i utbildningen. Även här har pandemin till viss del satt stopp för vårdnadshavarnas delaktighet och insyn då de helst inte ska vistas i förskolans lokaler. Det kvarstår att skapa förståelse och strukturer för hur processväggen ska vara en levande del i förskolans synliga dokumentation. Alla förskolor har påbörjat arbetet och ska under kommande läsår fördjupa sig och inspirera varandra ytterligare i detta arbete.

Barnhälsoteamet har berikats med fler vägledare och ICDP som förhållningssätt uppmärksammas i olika situationer. Detta för att få klä sina handlingar i ord och begrepp, uppmärksamma ICDP och hålla den vid liv som ett naturligt förhållningssätt. Det är viktigt att fortsätta avsätta samtalstider där vägledarna kan föra lärande samtal kring ICDP. Med ett ökat främjande och förbyggande arbete kommer pedagogerna utveckla sin kompetens som kommer gynna alla barn på förskolorna. Att skapa forum för pedagogiska lärande samtal bidrar till att förskolornas systematiska arbete fördjupas och skapar en kvalitativ förskola. Under läsåret har pedagogerna deltagit i kollegialt lärande kring barns lek och sociala samspel vilket stärkt lekens plats på samtliga förskolor. Att bedriva kollegialt lärande har inte varit genomförbart i önskad utsträckning pga. av pandemin och vi behöver se över hur vi bäst får till det kollegiala lärandet via Teams.

Kartläggningen som vår specialpedagog har gjort under våren visar att vi har ett ökat antal barn som behöver stöd i språk. Även skolan lyfter på våra samverkansmöten att eleverna visar brister i språkförståelse. Därför ser vi ett behov av att stärka och skapa en likvärdighet kring det språkutvecklande arbetet på våra förskolor och ge våra barn de bästa förutsättningarna till ett rikt språk. Alla förskolor i kommunen kommer till hösten att börja arbeta med Före Bornholmsmodellen. Detta skapar även en röd tråd till skolans arbete med språk.

Förskolan för fortlöpande diskussioner för att beakta sin organisation utifrån

Skolverkets riktlinjer för mindre barngrupper. Forskning visar att personalens utbildning och kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn i förskolan och barngruppens sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag, framförallt har de yngsta barnen mest att vinna på att vara i mindre barngrupper. Med barngrupp menar Skolverket de barn som är inskrivna på en avdelning, det vill säga den grupp som barnet ingår i under större delen av sin dag i förskolan. Förskolorna arbetar med att dela in barnen i mindre grupper och från och med hösten 20 arbetar de flesta i team för att hålla barngruppernas storlek inom Skolverkets riktlinjer. Utmaningen i denna omorganisation är att hålla teamen intakta under större delen av dagen. Personalbortfall har medfört att vi stundtals varit tvungna att omstrukturera våra team och barn har fått involverats i andra grupper än vad de var tänkta att vara i från början. Dock har detta gått bra och vi har fortfarande kunnat delat barnen i mindre grupper.

För mig som rektor är det av hög vikt att barn får möta vuxna som tror på och har en positiv inställning inför utbildningen. Därför är det viktigt att arbeta och synliggör arbetet med arbetsglädje, att fokusera på det som går att påverka och som ger positiv energi. Vi ska skapa hopp och tillförsikt inför framtiden. Barn har som rättighet att känna hur roligt och spännande det är att växa, utvecklas och lära. Möts barn av detta så behåller barn sin nyfikenhet och kreativitet och viljan och modet att förändra och utveckla samhället. Med visionen **Förskolan – en plats för lärande möten där alla blir sitt bästa jag!**

Årets annorlunda samhälle med en pågående pandemi har påverkat förskolornas organisation och handlingsförmåga. Vi har fått göra annorlunda men inte alltid sämre och tar med oss nyvunnen kunskap in i framtiden. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut, därför är det viktigt att vi alla håller i och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

Arbetsmiljön är en viktig faktor för att trivas samt prestera på arbetsplatsen. Utifrån det som framkommit från utvärderingen av uppdragsbeskrivning samt återkommande samtal med medarbetare har vi beslutat att testa ett nytt koncept gällande vår organisation för att möta en hållbar arbetsmiljö med hållbara scheman. Vi har skapat utrymme för kollegialt lärande samt planering och reflektionstid för att matcha uppdrag och ansvar samt att skapa balans mellan krav och resurser. Skolverket framhåller att kollegialt lärande är en framgångsrik metod för att nå skolutveckling. Vi rektorer har ständigt en dialog hur vi tillsammans kan skapa rätt och bäst förutsättningar för barn och pedagoger i utbildningen.

5 Barn-/Elevhälsa

Förskolan ska vara trygg, rolig och lärorik för varje barn. Därför är det viktigt att pedagogerna är medvetna om det som sker i utbildningen och har förmågan att arbeta förbyggande mot ohälsa. Att systematiskt dokumentera och reflektera det som sker är viktigt för att få syn på varje barns förskolevistelse.

Barnhälsoteamets insatser i utbildningen och pedagogernas utbildning i ICDP har varit framgångsrika och bidragit till ett förebyggande arbetssätt. Därför är det viktigt att alla pedagoger får ta del av utbildningen samt att arbetet med barnhälsoteamet systematiskt följs upp och utvärderas. Ett ökat fokus på främjande och förbyggande arbete synliggör för pedagogerna att deras kompetens och insatser gör skillnad och gynnar alla barn på förskolorna.

- Alla arbetslag dokumenterar och reflekterar sin utbildning systematiskt som ett underlag till förskoleverksamhetens planering.
- Arbetet med barnhälsoteamet följs upp och utvärderas varje år.
- Alla pedagoger ska ha utbildning i ICDP.
- Varje förskola ska ha en ICDP-vägledare.
- Alla pedagoger ska ha brand -och HLR utbildning var tredje år.

Barnhälsoteamet har under läsåret träffats var sjätte vecka under ledning av förskolans specialpedagog. Specialpedagogen fungerar som ett bollplank för vägledarna, stärker deras roll, förhållningssätt och ser till att vägledarna får ta del av aktuell forskning och annan beprövad erfarenhet. Specialpedagogen ser till att rutiner och arbetsgången för handlingsplaner är väl implementerade och att ärenden hanterats enligt arbetsgången. Vägledarna kan ses som specialpedagogens förlängda arm ut i utbildningen. Barnhälsoteamet har även i uppgift att revidera barn och hälsoteam planen en gång per år.

Föregående års kartläggningar visade att många ärenden som diskuterades i barnhälsoteamet hade kopplingar till barn svårigheter till lek. Under läsåret har vägledarna därför fått fortbildning av specialpedagog kring barns svårigheter med samspel och lek, gällande både inåtvända och utåtagerande barn. Specialpedagogen har handlett vägledarna i det förebyggande arbetet med fokus på hur vi pedagoger kan stärka barns lek och samspel. Läsårets träffar blev till stor del på Teams vilket blev mest informativt och teoretiskt. Det viktiga kollegiala lärandet minskar eftersom dialogen och erfarenhetsutbytet begränsas vid digitala möten.

Efter läsårets BHT har specialpedagog sammanställt vilka ärenden som har lyfts av förskolornas vägledare. Kartläggningen visar att vi har ett ökat antal barn som behöver stöd i såväl språk som social interaktion. Vi kommer därför under kommande läsår satsa på att pedagoger får kompetensutveckling kring språk, samspel och lek via kollegialt lärande samt att vi kommer att introducera arbetet med Före Bornholmsmodellen.

Vi ser fortfarande att det är viktigt att fortsätta uppmärksamma TAKK och bildstöd då detta förebyggande arbete är till nytta och gagnar alla barn i utbildningen.

Vi har under läsåret utbildat fler vägledare i ICDP nivå 2. Vi har även satsat på att utbilda en vägledare i ICDP nivå 3 som blir vår blivande utbildare i ICDP efter att vår nuvarande utbildare går i pension.

Det finns ett behov från pedagoger att få repetera ICDPs grunder vid jämna mellanrum. Därför har vi planerat in sådana återkommande tillfällen med start hösten 2021.

6 Analys och bedömning

- Implementera förskolans gemensamma vision. Att lyfta andra till sitt bästa jag, genom kollegialt lärande.

Under höstens gemensamma arbetsplatsträffar har vi fokuserat på att implementera förskolans gemensamma vision. Vi började med att berätta bakgrund och syfte med en gemensam vision för förskolan och hur den hänger samman med Arboga kommuns vision, PUMI samt förskolornas egna visioner. Därefter har vi arbetat med hur vi i alla möten, oavsett om det är barn, vårdnadshavare, kollegor, chefer eller andra kan möjliggöra att alla får bli sitt bästa jag. Vi har även kopplat visionen till att arbeta med feedback. Feedback skapar förutsättning för andra och sig själv att utvecklas. Ett utmärkt verktyg att använda för att ge någon information om hens beteende. Det handlar om att förse en person med information som gör det möjligt för hen att förändra sitt beteende eller vidmakthålla ett önskat beteende. Detta är svårt och det krävs övning. Vi upplever oftast att det är lättare att ge beröm än feedback. Skillnaden är att när feedback ges så får mottagaren mer information om vad som var bra, vad som kunde göras bättre eller annorlunda.

Vi ser att visionen har implementerats och tagits emot väl av pedagogerna. Visionen ger en meningsskapande helhet för förskolorna. Skapar en långsiktighet och likvärdighet samt ger en gemensam drivkraft. Utmaningen som består för pedagogerna är att kunna lyfta både bra och mindre bra bemötanden i vardagen. För att kunna göra det fullt ut behöver man vara trygg i sig själv. Att ge feedback är ett arbete som vi kommer att fortsätta med.

- Synliggörande dokumentation genom processvägg.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Då vi upplevde att vi hade tappat stora delar av den analoga dokumentationen så ville vi återinföra den i vår utbildning. Den analoga dokumentationen möjliggör synliggörandet och fångar upp barnens egna tankar kring sitt lärande. Det står även i vår läroplan för förskolan att barn och vårdnadshavare ska kunna vara delaktiga och ha inflytande över utbildningen. Att arbeta med processvägg handlar om att med utgångspunkt i det som har hänt, utveckla utbildningen och undervisningen tillsammans, barn och pedagoger. Att göra barn delaktiga i dokumentationen har flera syften. Att dela den med barnen och att som pedagog öppna ögon och öron och göra sig nyfiken på vad barnen fastnar för, vilka detaljer, frågor, händelser eller material som barnen uppmärksammar är kanske något helt annat än vad pedagogerna har tänkt sig. Genom att ta till vara på barns nyfikenhet och intressen, underlättar det för den fortsatta planeringen av undervisningen.

Team har kommit olika långt i sitt arbete med processvägg. En del har upplevt

processväggen som stort och svårt, med känsla av att det mycket nytt att lära och göra. Medan andra har fått till ett väl fungerade systematik kring processväggen. För mig som rektor är det viktigt att jag ser till att pedagoger får ta del av varandras processer och utbyta erfarenheter och tankar. På så vis kan väggen ta nya vägar. Viktigt att pedagoger har insikten om att det inte finns något rätt eller fel då det gäller detta arbete. När vi reflekterar tillsammans med barnen kan vi skapa nya förståelser och insikter. Våra erfarenheter blir till ny kunskap. När vi reflekterar tillsammans över vardagssituationer kan vi få syn på invanda mönster, normer och värderingar samt oskrivna regler som finns i vår utbildning.

Processvägen öppnar även upp för att vårdnadshavare kan bli mer involverade i utbildningen, skapa större insyn samt öka delaktigheten. Dock har den rådande pandemin satt begränsningar på hur vi kan lyfta processväggen för vårdnadshavare då de helst inte ska vistas i våra lokaler. Flera team har försökt kompensera detta genom att lägga ut bilder på förskolans blogg så att vårdnadshavare har möjlighet att följa arbetet med processvägg.

- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.

Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd var det område som vi såg i kartläggningen hösten 2019 att vi behövde utveckla och därför genomfördes det en fortbildning i detta som var webbaserad. Utbildningen i ledning av vägledare nådde ut till samtliga pedagoger. Dock kan vi idag se, ute i verksamheten, att detta arbete lätt glöms bort bland vissa pedagoger. Att arbeta med förtydligande pedagogik är något som stärker alla barn. Alla barn har rätt till ett språk och genom att arbeta med TAKK och bildstöd förstärker det kommunikationen hos flera barn. Framförallt hos de yngre barnen som inte har ett utvecklat verbalt språk. Det är viktigt att alla pedagoger praktiserar detta i vardagen och implementerar det i sitt förhållningssätt. Att känna sig trygg i TAKK och bildstöd kräver daglig repetition för att kunskapen ska bli befast. Detta är ett område som vi ser att vi behöver ha återkommande repetition i för att bibehålla kunskap och hålla det levande i vardagen.

- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Vägledarna kompetensutvecklas i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.

Fortbildningen kring att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel har genomförts under ledning av vår specialpedagog. När barn leker berättar de alltid något om sig själva. För att kunna ta del av dessa berättelser är det viktigt att vara en närvarande pedagog. Om vi pedagoger använder flera sinnen och olika "glasögon" för att se språk, matematik mm, så ser vi med hjälp av leken

barns lärande och vad det är som väcker barns nyfikenhet och intressen. Samtidigt ser vi vart barnen är på väg i sitt lärande eller vad det är som skulle behövas i utbildningen för att lärandet ska fortgå och fördjupas. Härigenom kan pedagogerna ge barnen tillgång till just de verktyg som de behöver för att utvecklas och lära. Men en återkommande fråga är alltid den om huruvida pedagoger ska delta i barns lek eller om barnen ska ha sin lek ifred från vuxna? Som forskaren Margaretha Öhman och Skolforskningsinstitutet (2019) lyfter är det viktigt att pedagoger har kunskap om de olika roller som de kan inta i barns lek såsom materialförvaltare, rekvisitör, regissör eller lekledare och att man har förmågan att kunna växla mellan dessa. En del vuxna kan känna sig osäkra inför varandra när de ska delta i leken. Det enda sättet att skapa självförtroende är genom lek med barnen. Det är med andra ord inte bara barn som växer genom lek utan även pedagoger kan finna nya sidor hos sig själv.

Fortbildningen har skett genom teams vilket har försvårat det kollegiala lärandet mellan pedagoger. Flera känner sig obekväma kring användandet av teams vilket hämmar diskussionerna kring ämnet. Dock är fortbildningen väldigt uppskattad. Utvärderingen av fortbildningen visar att pedagoger tycker att de har fått med sig flera olika verktyg för att stötta barns lek. Dock önskar de mer repetition av lek och dess betydelse för barns utveckling. Vi kommer därför att fortsätta med detta tema under hösten 2021. Skapande förskola med drama och rytmik gav flera infallsvinklar och nya tips på hur pedagogerna kan arbeta och utveckla barns lek och lärande ytterligare.

- Stärka förskolläraernas ledarskap, att leda kollegor.

Arbetslagsledarna tillsammans med rektorer har fått deltagit på en ledarskapsutbildning för att stärka förskolläraernas ledarskap, öka kunskapen i att leda kollegor, lära sig om olika ledarstilar samt reflektera över hur jag själv är och vill/kan vara. Tanken är att fler förskollärare ska gå denna utbildning, dock har vi pausat den under rådande pandemi och kommer att återuppta fortbildningen när möjlighet ges. Vid sista tillfället fick vi nämligen ha utbildningen via teams, vilket ledde till att vi inte kunde genomföra praktiska övningar samt att vi återigen såg att det hämmade det kollegiala lärandet. Det blir inte samma kvalitet på diskussionerna som när vi träffas fysiskt.

- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.

Pedagoger uttrycker ofta att de vill ha en nära och varm relation till varje barn men hävdar också att vissa strukturer gör det svårt att nå dit. Ju större barngrupperna är, desto mindre uppmärksamhet får varje enskilt barn. När barngruppen delas in i mindre grupper ökar inte bara möjligheten till fokus på varje enskild individ utan också möjligheten till bättre lärarkvalitet. Även barns möjlighet till inflytande och delaktighet ökar.

Från och med hösten 2020 arbetar samtliga förskolor i team och strävar efter att följa Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper.

Förutsättningarna har sett olika ut då vissa team har varit mer utsatta för personalfrånvaro och vi har då fått tänkt om på förskolan. Dock har vi hela tiden förhållit oss till att barnen ska vistas i mindre grupper under större delen av dagen. Flera pedagoger ser vinningen med att själv eller tillsammans med en kollega ansvara över en mindre grupp medan andra pedagoger är mer obekväma med att arbeta ensam med en liten grupp barn. Dock överväger fördelarna. Barn som vistas i mindre grupper får mer "lugn och ro" i sin lek, mindre relationer att förhålla sig till under en dag och det ökar möjligheten till samspel och kommunikation mellan pedagoger och barn. Det är också lättare för varje pedagog att bemöta varje enskild individ där de befinner sig och även följa barns nyfikenhet och intressen då de planerar för utbildningen.

Det är viktigt i denna organisation att vi inte stirrar oss blinda på antal barn i varje team utan tar hänsyn till pedagogernas utbildning och kompetens, personaltätheten relaterat till antal barn, barngruppens sammansättning och den fysiska miljön. Detta är avgörande faktorer som ska styra gruppens storlek. I Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Måluppfyllelse i förskolan står det följande: "Som riktmärke för antal barn i en barngrupp rekommenderar Skolverket 6–12 för barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 för barn i åldern 4–5 år. Riktmärket ska tolkas som något att förhålla sig till och inte något statistiskt. Det kan alltså vara både färre eller fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur väl de tidigare nämnda faktorerna fungerar tillsammans".

Det vi kan se så här långt, är att arbeta i en organisation med flera team, krävs en tydlig struktur samt stor flexibilitet hos pedagogerna. Vi kommer att arbeta vidare med att utveckla organisationen på våra förskolor så att det passar oss och våra resurser.

- Arbetsglädje, feedback, stresshantering och återhämtning.

Är ett arbete som ständigt pågår. Tillsammans med mig som rektor har hälsoinspiratörerna samt arbetsmiljögruppen en stor och viktigt uppgift då det gäller att se till att alla trivs och känner glädje att gå till arbetet. Dock är detta ett arbete som måste göras tillsammans med samtliga pedagoger. Vi är varandras arbetsmiljöer. Vi har bland annat under läsåret pratat om att tillstånd smittar och att alla måste ta ett eget ansvar över hur vi bemöter kollegor, barn, vårdnadshavare och andra i vår vardag.

Genom att vi under hösten implementerade förskolans gemensamma vision, så har vi arbetat en del med feedback och förståelsen över hur viktigt det är att ge positiv likaså konstruktiv feedback för att alla ska kunna utvecklas till sitt bästa jag.

Vi har inspirerats av författaren och föreläsaren Christina Stiellis tankar kring att arbetsglädje är allas ansvar och vi har även tagit hjälp av adekvata artiklar kring ämnet för att öka kunskapen och medvetenheten kring medarbetarskap. Vi är varandras arbetsmiljöer!

Under hösten har samtliga team/arbetslag skrivit arbetslagskontrakt för att skapa en större förståelse för varandra, en vi-känsla samt en samsyn kring uppdraget. Arbetslagskontrakten har sedan regelbundet lyfts i teamen för att säkerställa att de följs.

- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.

Under hösten påbörjades arbetet med att introducera en ny resursfördelningsmodell. Först fick vi rektorer en redogörelse över vad det skulle innebära för framtiden, därefter har pedagogerna fått en dragning av vår ekonom och i anslutning till detta fått ställt frågor kring modellen.

Resursfördelningsmodellen innebär ett nytt sätt att tänka kring ekonomi. Vi har från och med våren 2021 varit tvungna att dra ner på vår grundbemanning på samtliga förskolor. Vi har skrivit riskbedömningar kring detta om hur det kan komma att påverka framtida utbildning, arbetsmiljö och vår möjlighet att leva upp till de lagar och förordningar som vi är ålagda att följa.

En farhåga som jag som kan se med resursfördelningsmodellen är att vi får allt fler barn som är i stort behov av stöd. Det är rektorns uppgift att se till att alla elever utvecklas så långt som möjligt vilket det står tydligt om i skollagen. Men med lagen följer ingen automatisk utbetalning av ekonomiska medel, vilket gör att det blir mitt ansvar att inom ramen se till att alla barn får det stöd de behöver och att pedagogerna får en god arbetsmiljö.

Bofinken har under läsåret medvetet fokuserat på trygghetsarbetet i barngruppen för att skapa en bra grund inför lärandet. Det har tillkommit några nya kollegor och det har varit viktigt att diskutera samsyn i gemensamma rutiner och strukturer för att även behålla tryggheten i barngruppen. Visionsarbetet med utomhuspedagogik har bidragit till en hög måluppfyllelse och skapat en röd tråd i utbildningen med mottot "det vi kan göra inne kan vi göra ute och tvärtom". Lärmiljöerna har anpassats efter mer utevistelse och skapandet av rum även på gården har gett möjligheten till lugnare ostörda lekar. Kommande utvecklingsområden är att fortsätta uppmärksamma och hålla kvar gemensamma rutiner och strukturer samt att visa på interkulturellt förhållningssätt i arbetet med barnen, kan vi få till en samverkan med en annan förskola i stan för att visa på andra miljöer och kulturer?

7 Kommande utvecklingsområden

- Att lyfta andra till sitt bästa jag och skapa möjligheter för utvecklingsarbete, organisera för kollegialt lärande och skapa goda förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö.
- Synliggörande dokumentation genom processvägg.
- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.
- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.
- Stärka och skapa likvärdighet i språkutvecklande arbetet på förskolorna med Före Bornholmsmodellen.
- Stärka förskolläraernas ledarskap, att leda kollegor.
- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.
- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.